

»mladi za napredek Maribora 2016«
»32. srečanje«

SPLAVARJENJE V MARIBORU SKOZI ČAS

Raziskovalno področje
Naravna in kulturna dediščina

Raziskovalna naloga

Avtor: EVA KOVAČIČ, AJA JESENİK
Mentor: ANDREJ PURGAJ
Šola: SREDNJA ŠOLA ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM MARIBOR

Maribor, februar 2016

»mladi za napredek Maribora 2016«
»33. srečanje«

SPLAVARJENJE V MARIBORU SKOZI ČAS

Raziskovalno področje
Naravna in kulturna dediščina

Raziskovalna naloga

Maribor, februar 2016

POVZETEK

Časi se spreminjajo, zgodovina se pozablja in tradicije umirajo. Takšnih primerov je ogromno nama takšen blizu primer pa je splavarjenje, zato sva se odločili da bova začeli malo bolje raziskovat na to temo. Ker pa se je splav skupaj z splavarjenjem bistveno spremenil, sva se odločili za primerjavo nekoč in danes. Poglobili sva se tudi v njihove navade, oblačila, prehrano, pesmi, ki so jih prepevali itd. Poudarili pa sva predvsem kako je to vplivalo na razvoj turizma v Mariboru, ter turistično ponudbo, katero ponuja Turistično društvo Maribor. Pri tem sva opravili intervju z enim izmed najbolj znanih splavarjev danes, ter sestavili anketo, z katero sva raziskali kako prebivalstvo Maribora pravzaprav pozna splavarjenje vse od tradicije do današnje turistične ponudbe. Kot sva že prej omenili, sva se odločili za primerjavo nekoč in danes, tukaj sva se tudi poglobili v spremembe, katere so nastale zaradi turizma, kaj se je ohranilo in kaj spremenilo.

ZAHVALA

Raziskovalna naloga temelji na raziskovanju, kjer pa je seveda potreben širši krog ljudi, ki k temu prispevajo, in brez njih nama resnično ne bi uspelo.

Najprej bi se zahvalili mentorju, ki nama je ogromno pomagal pri izbiranju poglavij in literature. Spodbujal naju je k pisanju in dal veliko idej, ravnatelju šole, vsem profesorjem, ki so nama dovolili, da sva zadnje dni pisali nalogo med urami, nama celo pomagali, svetovali ter nama opravičili tudi kakšen dan pouka, da sva lahko nalogo naredili kot se spodobi, ter se ji tako posvetili do zadnjega. Še posebej bi se radi zahvalili profesorici slovenščine, ki nama je lektorirala nalogo in nama dala tudi kakšno idejo. Zahvalili bi se še vsem, ki so rešili anketo in nama s tem bili v veliko pomoč. Iskrena hvala vsem!

Zahvaljujeva se tudi G. Jeseniku, ki nama je odgovoril na kratka vprašanja, ter tako pripomogel k pisanju raziskovalne naloge.

Na vse zadnje bi se še radi zahvalili staršem, ki so naju prav tako vzpodbujali, pomagali, svetovali, ter naju vozili, da sva lahko raziskovalno nalogo pisali skupaj, naju ob vikendih prenašali, ter nama bili na voljo ob vsaki priložnosti.

Seveda sva pa ponosni tudi druga na drugo saj nama je na koncu le uspelo!

Vsebina

POVZETEK	2
ZAHVALA.....	3
Kazalo slik.....	6
kazalo grafov	7
KAZALO PREGLEDNIC.....	8
1. UVOD	9
1.1. Uporabljene metode dela:.....	9
1.2. Hipoteze.....	9
2. SPLAV IN ZGODOVINA SPLAVARJENJA.....	10
2.1. Predhodnik splavarjenja – plavljenje.....	11
2.2 Zgodovina splavarjenja	11
3. ŽIVLJENJE SPLAVARJEV (NEKOČ).....	12
3.1 Naloge posameznega splavarja.....	14
4. POTEK VOŽNJE NEKOČ	15
5. NEZGODE	16
6. ŠEGE	18
6.1. »flosarska« pesem	19
6.2. Pripovedke.....	20
7. KONEC PRED NOVIM ZAČETKOM	21
8. NOV ZAČETEK	22
9. TURISTIČNO DRUŠTVO MARIBOR.....	23
9.1. Zgodovina Turističnega društva Maribor.....	23
9.2. Prispevki društva k razvoju Turizma.....	25
9.3. Turistična ponudba	26
9.4. V flosarski krčmi na obisku pri flosarjih.....	27
9.5. Splavarski krst	28
9.6. Splavarjenje po reki Tari	30
9.7. Nekoč v parku	30
9.8. Splavarska učna pot.....	32
10. ANKETA.....	33
10.1. Obdelava/Analiza ankete.....	33
11. UGOTOVITVE RAZISKAVE	42
12. ZAKLJUČEK.....	43

»mladi za napredek Maribora 2016«
»33. srečanje«

DRUŽBENA ODGOVORNOST	44
13. VIRI IN LITERATURA.....	45
PRILOGE	47
Anketa	47
INTERVJU.....	48
SLIKI	50

Kazalo slik

Slika 1: Splav.....	10
Slika 2: Šajka.....	10
Slika 3: Kako splavarji izgledajo danes.....	13
Slika 4: flosarska posadka 2014.....	15
Slika 5: Članek: Jutro 1933, Maribor.....	17
Slika 6: splav nekoč.....	21
Slika 7: gradnja novega splava.....	22
Slika 8: Turistično društvo Maribor.....	24
Slika 9: Mariborski flosarji (napis).....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Slika 10: 30. splavarski krst (Rok Rajzman).....	25
Slika 11: zabava na splavu.....	26
Slika 12: Vino FLOSAR in Flosarska slivovka.....	27
Slika 13: 28. splavarski krst.....	28
Slika 14: spust po reki Tari.....	30
Slika 15: Nekoč v parku 2.....	31
Slika 16: prireditev: Nekoč v parku 1.....	31
Slika 17: splavarska učna pot 2.....	32
Slika 18: splavarska učna pot 1.....	32
Slika 19: pogled na Pristan z nekdanjimi dravskimi Benetkami 1929.....	48
Slika 20: pogled na pristajališče splavov ob starem dravskem mostu.....	48

kazalo grafov

Graf 1: prikaz anketirancev opredeljenih v spol.....	33
Graf 1: prikaz anketirancev opredeljenih v spol.....	33
Graf 2: uvrščenost ženskega spola v starostne skupine	34
Graf 2: uvrščenost ženskega spola v starostne skupine	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Graf 3: uvrščenost moškega spola v starostne skupine	34
Graf 4: prikaz zbranih podatkov ženskega spola na vprašanje: "Ali ste se že kdaj peljali z splavom?" ..	35
Graf 5: Prikaz zbranih podatkov moškega spola na vprašanje: "Ali ste se že kdaj peljali s splavom" ...	35
Graf 4: prikaz zbranih podatkov ženskega spola na vprašanje: "Ali ste se že kdaj peljali z splavom?" ..	35
Graf 5: Prikaz zbranih podatkov moškega spola na vprašanje: "Ali ste se že kdaj peljali s splavom" ...	35
Graf 6: zbrani podatki ženskega spola na vprašanje o splavarskih tradicijah	36
Graf 7: Zbrani podatki moškega spola na vprašanje o splavarskih tradicijah	36
Graf 6: zbrani podatki ženskega spola na vprašanje o splavarskih tradicijah	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Graf 7: Zbrani podatki moškega spola na vprašanje o splavarskih tradicijah	36
Graf 8: pridobljeni podatki ženskega spola, na vprašanje o poznanosti splavarstva v preteklosti	37
Graf 9: pridobljeni podatki moškega spola, na vprašanje o poznanosti splavarstva v preteklosti	37
Graf 8: pridobljeni podatki ženskega spola, na vprašanje o poznanosti splavarstva v preteklosti	37
Graf 9: pridobljeni podatki moškega spola, na vprašanje o poznanosti splavarstva v preteklosti	37
Graf 10: pridobljeni podatki ženskega spola na vprašanje o vlogi splavarstva danes	38
Graf 11: pridobljeni podatki moškega spola na vprašanje o vlogi splavarstva danes	38
Graf 10: pridobljeni podatki ženskega spola na vprašanje o vlogi splavarstva danes	38
Graf 11: pridobljeni podatki moškega spola na vprašanje o vlogi splavarstva danes	38
Graf 12: pridobljeni podatki ženskega spola na vprašanje o TDMB (TURISTIČNO DRUŠTVO MARIBOR)	39
Graf 13: pridobljeni podatki moškega spola na vprašanje o TDMB (TURISTIČNO DRUŠTVO MARIBOR)	39
Graf 12: pridobljeni podatki ženskega spola na vprašanje o TDMB (TURISTIČNO DRUŠTVO MARIBOR)	39
Graf 13: pridobljeni podatki moškega spola na vprašanje o TDMB (TURISTIČNO DRUŠTVO MARIBOR)	39
Graf 14: pridobljeni podatki ženskega spola na vprašanje o prireditvah, ki jih prireja TD MB	40
Graf 15: pridobljeni podatki moškega spola na vprašanje o prireditvah, ki jih prireja TD MB	40
Graf 14: pridobljeni podatki ženskega spola na vprašanje o prireditvah, ki jih prireja TD MB	40
Graf 15: pridobljeni podatki moškega spola na vprašanje o prireditvah, ki jih prireja TD MB	40
Graf 16: pridobljeni podatki ženskega spola na vprašanje o splavarskih prireditvah z priloženimi odgovori (5)	41
Graf 17: pridobljeni podatki moškega spola na vprašanje o splavarskih prireditvah z priloženimi možnimi odgovori (5)	41
Graf 16: pridobljeni podatki ženskega spola na vprašanje o splavarskih prireditvah z priloženimi odgovori (5)	41
Graf 17: pridobljeni podatki moškega spola na vprašanje o splavarskih prireditvah z priloženimi možnimi odgovori (5)	41

KAZALO PREGLEDNIC

Tabela 1: Pregled splavarskih tarif (1937)	15
Tabela 2: Število anketirancev ločenih po spolu	32
Tabela 3: Prikaz anketirancev ločenih po starostnih skupinah	33
Tabela 4: Prikaz zbranih odgovorov na vprašanje: "Ali ste se že kdaj peljali s splavom?"	34
Tabela 5: zbrani odgovori obeh spolov na vprašanje o splavarskih tradicijah.	35
Tabela 6: prikaz zbranih odgovorov na vprašanje o poznanosti splavarstva v preteklosti.	36
Tabela 7: število zbranih odgovorov na vprašanje o splavarski vlogi danes. (poznanost)	37
Tabela 8: število zbranih odgovorov na vprašanje o turističnem društvu , ki prireja/omogoča splavarjenje.	38
Tabela 9: število zbranih odgovorov na vprašanje o prireditvah, ki jih TD MB prireja	39
Tabela 10: število zbranih odgovorov na vprašanje o prireditvah, kjer je bilo na voljo 5 možnih odgovorov.	40

1. UVOD

Kaj je to splavarjenje, splav? Takšne so bile reakcije oz. odgovori mladih, katere smo zaustavili z vprašanjem: "Ali ste se kdaj peljali z splavom." Kljub temu da vednost splavarjenja danes narašča, veliko ljudi ne pozna splavarjenja nekoč. Ljudje smo v obdobju, kjer razmišljamo samo na sedanost in prihodnost, saj nas tako tudi učijo ali ne? Ne zavedamo pa se, da sta zgodovina in prihodnost veliko bolj povezani kot si mi mislimo, saj zgodovina se ponavlja. Tako kot ima zgodovina velik pomen na svet ga ima tudi v splavarjenju. Kljub temu, da se je splav skupaj z splavarjenjem močno spremenil ima še vedno zelo pomembno vlogo, včasih v prevozu tovora, danes v turizmu, in kot vemo dan danes turizem predstavlja vedno večjo gospodarsko panogo.

Sva ljubiteljici zgodovine in turizma, zato sva iskali skupno temo, ki nama je blizu, in tako sva naleteli na splavarjenje. Najin namen je spoznati nova in zanimiva dejstva, ter posredovati znanje katerega bova pridobili na mlajše generacije, katerim je ta tema nekoliko manj znana.

1.1. Uporabljene metode dela:

V raziskovalni nalogi sva uporabili naslednje metode dela:

- Anketa
- metoda dela z literaturo in svetovnim spletom

Uporabili sva strokovno literaturo, svetovni internet ter anonimno anketo. Zbrali sva podatke, ki so bili primerni za najino nalogo, ter jih uporabili v teoretičnem delu. Anketo sva izvedli med različnimi starostnimi skupinami, anketiranih je bilo 60 dijakov in 40 mimoidočih ljudi različnih starosti. Anketa je prav tako bila objavljena na internetu, kjer je bilo zbranih 244 odgovorov. Anketa je še vedno objavljena na internetu, odgovorov pa je iz dneva v dan več. Limit katerega sva določili sami sva analizirali, ter v nalogi to prikazali s pomočjo grafov.

1.2. Hipoteze

Postavili sva si šest hipotez in sicer:

1. Predvidevava, da so splavarji imeli tradicije, ki danes ljudem več niso znane.
2. Splavarjenje privablja, oz. prispeva k večjemu porastu obiska turistov v Mariboru
3. Predvidevava, se splavarjenja udeležujejo prav tako turisti iz tujih držav.
4. Življenje splavarjev je bilo skromno (hrana, oblačila itd.).
5. V splavarjenje se vključuje vedno več mladih.
6. Splavarjenje je v preteklosti vplivalo na razvoj Maribora

2. SPLAV IN ZGODOVINA SPLAVARJENJA

Splavarstvo kot poseben način transporta lesa je zahtevalo svojevrstno tehnologijo in organizacijo dela. S splavi so prevažali večje količine lesa različnih oblik in dimenzij

Splav je leseno plovilo iz desk in tesnega okroglega lesa. Splavi so po reki Dravi vozili že v obdobju Šajk¹. Šajke so sestavljali oziroma zbijali v urejenih pristaniščih. Uporabljali so jih predvsem za prevoz tovora. Prehod iz šajk na splave na Dravi je bil izveden postopoma. Šajke, ki so do 1. svetovne vojne prevažale les, niso bile več primerne, saj je njihova gradnja bila draga, zamudnejša in zahtevnejša. Že pred in delno tudi med 1. svetovno vojno so domači splavarji večje splave, ki so spredaj bili širši in zadaj ožji. Tem splavom se je reklo »hlodovec«. Tehnika vezave teh splavov je bila enostavna. Hlode so med sabo povezali s trtami prek prečnih tramov. Tanjši konci hlodov so bili spredaj, saj so bili splavi spredaj ožji, zadaj pa širši. Splavi »hlodovci« so bili povprečno v širino 5 metrov v dolžino pa okoli 16 do 24 metrov. Ti splavi niso bili primerni za večje in zahtevne prevoze lesa po Dravi. S pomočjo italijanskih tesarjev, so splave začeli vezati na nov način in tak splav se je imenoval »taljanček«. Značilnosti »taljančka« je bila, a so vanj spretno zbili v pod tesan les različnih dolžin, tudi preko 10 metrov. Na takšnem splavu so lahko prevažali tudi do 120m³ lesa, kar je že bilo več kot s šajkami.

Slika 1: Splav

Slika 2: Šajka

¹ Šajke – plovila, ki so jih sprva uporabljali za vojaške potrebe, kasneje pa za prevoz tovora.

2.1. Predhodnik splavarjenja – plavljenje

Plavljenje kot posebna zvrst transporta lesa, se prvič omeni leta 1551, ko so v Idriji zgradili lesene grablje za ustavljanje plavljenega lesa. Gre za spust lesa – hlodov po toku reke. Dogovorjen red za izrabljanje plovnih poti je zagotavljal, da so se velike količine lesa naših gozdov plavile v plovnem toku reke. Veljal je tudi poseben predpis o tem, kakšen mora biti les za plavljenje. Primeren les za plavljenje je moral biti dobro in primerno presušen. Drevesa so bila razžagana na 4 metrske hlode, daljši les pa so izločili in ga vozili z konjsko vprego. Plavci so za bolj močen tok in višjo gladino vode postavljali ob levi in desni tok les. Pri tem so delavci morali biti zelo spretni, saj so morali les nalagati na kup. Plavljen les so ustavljali za zelenih mestih, s pomočjo pregrad na strugi potoka ali reke. Za plav po plovnih potokih in rekah je bila potrebna primerna količina lesa. Brez usposobljenih plavcev-delavcev plavi ni bilo mogoče izvesti. Plavljenje so izvajali v krajših razdaljah v zgornjih porečjih plovnih rek in potokov.

Prevažali so pa prav tako poljske pridelke že v rimskih časih, vendar žal ni na voljo materialne zapuščine, ki bi dokazovala videz teh rimskih plovil. Prvi dokazi o splavarjenju so pa iz leta 1280, in sicer listina viteza Otta Velikovškega, kateri prek Drave omogoča pobiranje mitine za prevoz praznih sodov.²

2.2 Zgodovina splavarjenja

Splavarjenje ima bogato zgodovino. Plovba po reki Dravi se je začela že v rimski dobi. Toda se pisno prvič splavarjenje po Dravi omeni leta 1280. Omeni se v listinah viteza Otta Velikovškega, ki je pri velikovškem mostu pobiral mitnine za prevoz praznih vinskih sodov. Prazne sode so peljali v Maribor, jih tam napolnili z vinom in jih polne z vozovi odpeljali na Koroško. Na Koroško so v 13. stoletju tovorili tudi apno in ga vozili do Maribora in Ptuja. Informacija o izgledu in zgradbi splava pa žal ni. V drugi polovici 14. stoletja pa splav bil pomemben za transport lesa. Predvideva se da so bila debla povezana s trto v obliki pravokotnika in so imeli vesla spredaj ter zadaj. Najverjetneje pa so s temi plovili pluli le v mirnih predelih Drave, saj je nekoč Drava bila polna brzic in ozkih prehodov.

V prvi polovici 16. stoletja se je močno razširila trgovina med Beljakom in Ptujem. Večji del blaga, predvsem vino, železne izdelke in tekstil so prevažali s splavom. Vedno večji promet, še posebej transport lesa po Dravi je zahteval večja in solidnejša plovila. Tako se je začelo »šajkarsko« obdobje na Dravi. Z lesom ali drugim blagom so z šajko pluli od Vuzenice do Vojvodine. V 16. stoletju so Vuzenico določili za gradbeno in vojno pristanišče šajk. Vuzenica ni bila izbrana po naključju, ampak ker je slovela kot kraj kjer izdelujejo znane in kvalitetne šajke. V Vuzenici so leta 1539 morali pripraviti 40 šajk, kar je bilo veliko.

---

² Radovanovič Sašo, 2011, Drava

Šajkarstvo na Dravi je bilo v 16., 17. in 18. stoletju že dobro organizirano in vpeljeno. Kako zelo pomembno pa je bilo šajkarstvo in splavarstvo v tistih časih, priča poseben »predpis za vožnjo s splatami in plavicami na Dravi«.

V 18. stoletju je bilo na Pohorju še veliko pragozdov, še posebej v višjih legah. Ti gozdovi so dobili pomembno gospodarsko funkcijo v drugi polovici 18. stoletja in v 19. stoletju, ko so postale večje potrebe po gradbenem lesu v Podravju in Podonavju. Obstoj Pohorskih kmetij je postal odvisen od dohodka gozdov, saj so kmetje svoj les prodajali lesnim trgovcem ob Dravi. Lesni trgovci pa so ta les prevažali na šajkah in splavilih v kraje v Podravju in Podonavju.

Šajke so bile bolj napredne, zato so z njimi v 19. stoletju prevažali les in drugo blago. Dolge so bile kar do 20 metrov in široke tudi do 6 metrov.

Dravski splavarji so pluli od 1. polovice 19. stoletja do Beograda, Pančeva, Bele Palanke, v drugi polovici 19. stoletja tudi v kraje ob Tisi, Tamišu in Begeju. Trgovine z lesom v 19. stoletju in izboljšanje plovnosti Drave 1818 – 1819 sta povečala splavarjenje po Dravi. Leta 1847 je plulo po Dravi 1100 – 1200 splavov. Poleg lesa so prevažali tudi steklene, železarske in svinčene izdelke, pozneje tudi sadje. Dravsko splavarstvo je zaradi cenenega prevoza živelo dalje kljub zgrajenim železniškim progam; v tridesetih letih 20. stoletja je doseglo največji obseg. Okrog 1934 je plulo mimo Maribora in Ptuja letno do 2000 splavov, po tem letu je promet upadel. Leta 1938 je plulo po Dravi 1167 splavov s 73954 m³ lesa. Po 2. svetovni vojni so splavarjenje opustili zaradi uvajanja hidroelektrarn na Dravi ter železniških povezav.³

3. ŽIVLJENJE SPLAVARJEV (NEKOČ)

Sezona splavarjenja se je pričela meseca marca. Kormoniši (vodje splavov so preverili tok Drave, da bi videli, ali je spust z splavom sploh možen, to so preverili z manjšim splavom imenovanim »cizek«. Kormoniš je imel najbolj odgovorno vlogo na splavu, za uspešno vožnjo so se morali vsi ravnati po njem, saj je vožnja na dežju bila lahko zelo nevarna.

Proti večeru so splavi pristali na današnjem Lentu. Lent⁴ je bil včasih glavno pristanišče, kjer je letno pristalo 1100 splavov. Tukaj so splavarji kupili zaloge hrane npr. sladkor, kavo, kavni nadomestek, koruzno moko, sol, rezance, prekajeno slanino, kruh, cigarete in zanimivo tudi Nivea kremo, vse to so pa lahko dobili v trgovini imenovani »Splavarska mamica«

Zahajali so tudi v bližnje gostilne, saj so tam tudi večerjali ter prespali v podstrešnih sobah, tisti, ki so bili manj premožnejši pa so prespali na splavu, tako imenovani »splavarski huti« Splav pa nikoli no smel ostati prazen, tako je bil vedno nekdo določen da pazi na splav.

Na splavarski vožnji (po splavarskem žargonu imenovana »rajža«) so za prehrano skrbeli sami. Pogoste jedi so bile slanina, polenta in kava, katera se pa bistveno razlikuje od današnje. Hrano so hranili v nahrbtnikih, ki so bili v kolibi.

³ Iz članka: Splavarjenje po reki Dravi. Dostopno na:
<http://www.rtv slo.si/popotnik/bojanad/splavarjenje-po-reki-dravi/1186>

⁴ Lent – Prihaja iz besede Lander (nem.), karpomeni prostor za pristajanje

Splavarji so bili znani kot družabni in veseli ljudje, na pogled so vsi izgledali podobno. Oblečene so imeli temne (po navadi črne) hlače, svetlo srajco, temne delavske čevlje in temni telovnik oz. v splavarskem žargonu tako imenovan »lajbič. Obvezno so morali nositi klobuk, ki so mu rekli »falotenhut«, s čimer so označevali pustolovsko in svobodomiselno držo splavarjev. Splavarja so po zunanosti opredeljevali tudi sekira, cepin in splavarska vrvi.

Na pot, ki je trajala več dni, so splavarji s sabo vzeli dodatno perilo, srajce, odejo in dežni plašč, niso pa vzeli rezervnih hlač, puloverjev, in čevljev. V prtljagi so imeli tudi stvari za osebno higieno. Od hrane so vzeli za na pot prekajeno meso, klobase, moko in kruh. Med potjo so hrano pripravljali na ognjiščih na splavih, za kuho so uporabili kar dravsko vodo. Umivali in brili so se v reki, pa tudi če so kdaj prenočili v kakšni gostilni.

Zanimivo je da kljub temu da so bili večino časa na vodi jih velika večina ni znala plavati, in tako tudi zgodovina pripoveduje o žalostnih zgodbah, kako je neusmiljena Drava vzela marsikatero mlado življenje. Splavarji so bili stari od 18 do 60 let, v povprečju 35 let. Prihajali so z manjših kmetij in družin gozdnih delavcev. Na splave jih je vlekla želja po boljšem zaslužku, ter želja po novih doživetjih. Mnogi splavarji so si po letih dela lahko prislužili majhno posestvo.⁵ Zaslužek splavarjev se je seveda ravnal po cenah lesa, na splošno so pa bili splavarji dobro plačani.

Ker je bilo splavarstvo sezonsko, so splavarji ko so bili doma z drobnim kmetijstvom ali pa gozdarstvom, toda finančno je bilo splavarstvo toliko mikavno in učinkovito, da je bilo v dobrem glasu. Odločitev za splavarsko delo je prihajala navadno že is družinske tradicije tako da je sin prevzel delo na splavu od očeta.⁶

O dogodivščinah splavarjev je krožilo tudi veliko zgodb in legend, kako so na poti srečali razna morskata bitja npr. Povodnega moža ter vodne vile, ki so odločali o njihovi sreči na poti. Ti so velikokrat splave potopili saj so prišli s splavarji v veliki spor.

Slika 3: Kako splavarji izgledajo danes

⁵ Juvan, I., 1986, Plavljenje lesa in splavarjenje po Dravi, Savinji in Savi, Društvo gozdarskih inženirjev in tehnikov Maribor

⁶ Sašo Radovanovič, 2007, Priročnik za vodenje po Mariboru

3.1 Naloge posameznega splavarja

Na splavu je bilo 6 splavarjev in prav toliko delavnih mest zanj. Vsak splavar oziroma flosar je imel svoj naziv in točno določeno nalogo.

Flosar začetnik

Flosar začetnik je imel najtežje delo pri izgradnji splava in pa tudi na plovbi sami. V primeru, da je splav nasedel, je on bil tisti ki je prvi moral skočiti v vodo. Po eni splavarski sezoni pa je bil povišan in dobil naziv flosarja, ki je bil nekoliko bolj pomemben.

Flosar zadnjak in prednjak

Pri gradnji splava so morali opravljati podobne naloge kot flosar začetnik. Njihova naloga pa se je razlikovala v delu na splavu. Zadnjak je imel veslo na levi strani zadnjega dela splava in je moral pridno veslati. Prednjaka pa sta bila v veliko boljšem položaju.

Flosar ravnjak

Flosar ravnjak je moral poznati vse ovire na poti, kot so: brzice, skale, vodni mlini, nasipine, čeri in še ostale nevarnosti reke. Znati je moral prečkati in presekat glavni tok reke. Zelo dobro je moral znati preveriti globino reke, da splav ni nasedel. Če pri gradnji splava kormoniš ni bil prisoten, je ravnjak vodil gradnjo. Bil je pomočnik kormoniša. Bil je zelo pomemben, saj je delo ostalih flosarjev bilo odvisno od njega.

Flosar kormoniš

Kormoniš je bil vodja splava in odgovoren za varno vožnjo, tovor ter ostalih 5 flosarjev. V primeru, da je splav imel nesrečo je moral preudarno razrešiti nastalo situacijo. Moral je znati vsaj toliko kot je znal ravnjak oziroma še več. Skupaj z ravnjakom sta morala poskrbeti, da je splav ob pravem času in varno plul pod mostovi.⁷

---

⁷ Macuh, P., 2000, Drava nekoč in danes, založba Obzorja

To so bile naloge splavarjev, ki so bili na splavu. Ostali del posadke pa so bili flosar-vodja skupine, transporta in flosarski gospodar – obrtnik, ki pa niso bili prisotni pri plovbi.

Slika 4: flosarska posadka 2014

4. POTEK VOŽNJE NEKOČ

Vožnje z splavom so morali biti vedno dobro organizirane. Kormoniši, niso smeli piti alkohola saj je bila varna in uspešna vožnja odvisna od njih, prav tako pa je moral imeti dovolj denarja, da je plačal in izvedel splavarsko vožnjo. Na koncu vožnje je dobil denar povrnjen od trgovca z lesom. Drava je bila velikokrat zelo deroča, v takih primerih so morali biti še posebej pazljivi. Zvečer so splave ustavljali v lentštatih, tako, da je sprednji del splava nasedel na breg ali na obalo. Nato je prednjak skočil s splava in z vrvjo splav privezal na kol za privez. Medtem se je splav zasukal za 180 stopinj, tako da je zadnji del splava gledal naprej po vodi. Nato je po navadi prišel nekdo, ki jim je zaračunal pristanišče. Pri nadaljevanju poti so splav odvezali in ga obrnili za 180 stopinj, da so z vesli veslali proti sredini toka.

V pristaniščih je bilo pogosto živahno, nakladali in razkladali so les in se okrepčali v flosarskih gostilnah. Splavarji, ki so imeli dovolj denarja so spali v sobah gostilne, ostali pa so si iz lesa naredili kolibo, v kateri so prespali kar na slami. Zadnja postaja je bila tam, kjer so splavarji razkladali les, kar je lahko trajalo tudi do tri dni. Domov so šli velikokrat peš, premožnejši pa tudi z vlakom, veliko krat pa jim je del stroškov kril lastnik. Domov jih je veliko prišlo bogatih, ter drugih osiromašenih, saj se je velikokrat zgodilo, da so zaslužek med potjo zapili.

Cena prevoza za 10 ton lesa v din (10 ton je 18m³) lesa.

Razdalja od Vuhreda	km	normalna tarifa		železniška tarifa po aneksu 20		splavarska tarifa	
		din/ 10 ton	din/ m ³	din/ 10 ton	din/ m ³	din/ m ³	din/ 10 ton
Varaždin	136	1140	63	630	35	700	39
Osijek	363	2140	119	1420	79	1180	65
Nova Polanka	445	2460	137	1570	87	1300	72
Novi Sad	476	2580	143	1620	90	1460	80
Sombor	552	2850	158	1740	97	1600	88
Petrovgrad(Zrenjanin)	588	2950	164	1830	102	1500	83
Vršac	656	3180	177	1910	106	1900	105

Tabela 1: Pregled splavarskih tarif (1937)

(Juvan,I., 1986, Plavljenje lesa in splavarjenje po Dravi, Savinji in Savi, Društvo gozdarskih inženirjev in tehnikov Maribor, str. 80)

Iz tabele je mogoče ugotoviti, da so bile železniške (normalne) cene/tarife dosti višje, kot splavarske. Pol leta so bile cene za prevoz po železnici znižane (železniška tarifa po Aneksu 20) to je veljalo le za točno določene nakladalne in razkladalne postaje. Te razlike so pa povzročile veliko zmedo med lesnimi prevozniki. Čez nekaj časa so se spet uveljavile stare cene, saj nove niso zdržale in tako je ostal prevoz lesa s splavi najcenejša izbira ter velika konkurenca prevozu po železnici.

Težave so pa nastopile takrat, ko so splavarji zapeljali v rokav s plitko vodo, saj v takem primeru splav nasede. Takrat so si pomagali s tramovi, ki so jih spretno položili prek bočnega toka vode pod kotom 70 ali 80 stopinj. En konec trama je bil uprt v bok splava, drugega pa so privezali na zadnjo vrv. Ob tramu je nastal močan vodni upor, ki je splav poslal naprej in ga obrnil k glavnemu toku.

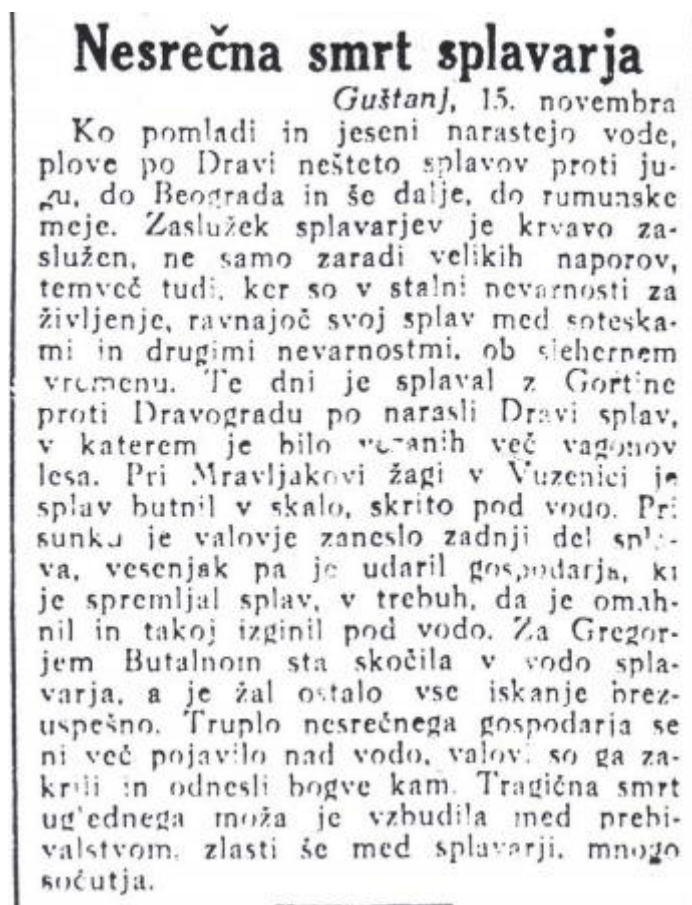
»... Bilo je trdo in mnogokrat tudi hudimano nevarno delo - od ranih jutranjih ur pa do pozne noči. Tedaj se nismo dosti zmenili za to, kako dolg je bil delovni dan. Več nam je bilo do tega, da smo dobro zaslužili in da se je vsaka fura končala brez nezgod. Pa tudi luštno je bilo, poleg vsega hudega in nevarnega.« (Vezonik,1975)

5. NEZGODE

Na Dravi je bilo veliko nevarnosti, kot so skale, brzice, nasipine, vodni mlini in še ostale nevarnosti. Poročilo iz leta 1842, priča o tem, da je bila Drava večino leta nemogoča za plovbo. Plovbo so najbolj ovirale skale, ki so bile pasti za nasedanje splavov. Zaradi teh skal je bila plovba mogoča le, ko je gladina Drave bila visoka. Skale so dopuščale, da je splavarska sezona trajal le nekaj mesecev. Če pa teh skal ne bi bilo bi sezona trajala do 7 mesecev. Mnogo teh skal so razstrelili, da je plovba bila sploh mogoča. V 19. stoletju je bila Drava zelo deroča in nevarna reka. Na reki Dravi so Dravski splavarji poznali naslednje ovire:

- skalo pod brezniškim kotom (dolg skalnat otok)
- skalo pod vuhreškim brdom
- brezniški kot
- podvelško slapovje
- jagrova peč ali čeljustnica (100m po pod starim podvelškim mostom)
- gotjek, glede na izjave splavarjev najnevarnejša ovira
- žleb nad izlivom Časovne grape v Dravo (200m dolga ozka brzica)
- Homerjeve peči, meljska pečina in številne drug⁸

Vse te nevarne ovire so povzročile mnogo nesreč z ogromno škode. Nekatere nesreče so bile tudi usodne.

Slika 6: Članek: Jutro 1933, Maribor

⁸ Macuh, P., 2000, Drava nekoč in danes, založba Obzorja

6. ŠEGE

Ljudje po vsej Sloveniji poznamo različne šege, navade, tradicije, ki jih imamo samo mi Slovenci, Evropejci, pa kljub temu smo si tako različni. Tako kot ima vsak narod svoje šege, so jih imeli tudi Splavarji. Savinjski, Koroški ali Dravski splavarji, različni kraji, vendar njihove šege so ostale enake.

Šege splavarjev so bile povečini delovne šege ali šege, ki so neposredno spremljale njihovo delo.⁹ Šege pri mlajših in starejših splavarjih so bile po obsegu različne, saj so pri starejših splavarjih živele nekatere šege, ki so jih mlajši splavarji že opustili, pozabili.

Preden so odpeljali, so v starejšem obdobju doma skupaj molili, »za srečno rajžo«. Ko so se odpeljali, so se predvsem starejši splavarji pokrižali.¹⁰ Ob tem je vsak dejal »Križ božji«, ali pa je rekel za to vso posadko splavarski gospodar. Odhajali so praviloma ob vseh dnevih tudi ob nedeljah, razen na veliko noč so lahko ostali doma. Starejši splavarji so s seboj jemali tudi rožni venec, vendar na vodi niso molili. Pokrižali so se ob nevarnostih, in pred ali po prehodih čez jezove.

»Slednjič so se vrata odprla na stežaj in Vitužnikov je pripeljal na samokolnici dolgega Irga, oblečenega v bela duhovniška oblačila. Ob njem se je pokazal Tomaž, napravljen kot ministrant, . . . v desni roki je nosil zvonec in zvonil, v levi na pladnju četrt vode in četrt vina. Na drugi strani je stopal Strgar, prav tako napravljen kot Tomaž, nesoč veliko črno knjigo. Zavladata je tišina. Vitužnikov se je ustavil sredi (gostilniške) sobe, Irga se je svečano dvignil iz Samokolnice, . . . se vzravnaval, da se je s svojim črnim pokrivalom, podobnim baretu, skoraj dotaknil luči, in začel« nagovor, potem pa nadaljeval: », Tudi danes imamo med nami pravega pogana. Prav zaradi njega smo dvakrat nasedli. Moramo ga krstiti in posvetiti, da ne bo še večjih nesreč«. Sledila so šaljiva vprašanja novincu. Za konec je Irga vprašal »zbeganega Tinča, ali hoče biti krščen z vodo ali vinom. "Z vinom!" je zaklical Tinč v upanju, da bo vsaj zdaj odgovoril prav. Res, uganil je. Če bi bil rekel z vodo, bi bil za vrat dobil škaf vode, . . . tako pa mu je Irga ponudil četrt vina in zaključil slovesno: "Tinč Pterun, sin Pepa Petruna, vnuk Franca Petruna, krščujem te v imenu splavarskega lemeža za splavarjenje na ime Štefan na Štefana!" Tomaž je pomignil Tinču, da lahko vstane, ker je že krščen«, on in njegov boter pa sta nato morala plačati vsak po štiri litre vina. »Potem je Irga vzela iz Strgarjevih rok "krstno knjigo" in vpisal dan krsta«, krščeni splavar in njegov boter pa sta se vanjo podpisala. Krst je sklenil krajši govor »duhovnika«. ¹¹

⁹ Gl. o tem V. Novak, nav. delo, str.178

¹⁰ F. Leskoschek, Die Drauflosser, Zeitschrift des Historischen Vereines für Steiermark 64, Graz 1973, str. 218 ; ustno sporočilo Antona Ingoliča, 26.3.1973

¹¹ Malce manj nadrobno opisujeta krst dravskih splavarjev v Dubravi A. Ingolič, S splavarji po Dravi in Donavi, Žirka 9, Ljubljana 1937/38 str. 54d in F. Pahernik, Šajke in splavi na Dravi, Gozdarski vestnik 21, Ljubljana 1963, str. 284; isti, Minilo je splavarstvo na Dravi, Planine ob meji, Maribor 1963, str. 37

6.1. »flosarska« pesem

PESEM ZA FLOSARJE ALI VESLARJE¹²

1. Hit! Hit!

Hitinle terte vit', sneg se že zlo tali,
Voda z planine nam jederno dol zverši;
Bomo zvezali – Urno peljali;
Bratec le hit!

2. Glej! Glej!

Vezovnek zdelan glej, rivo že na viš moli,
Flosarski stol se na fažeh že košati.
Deske so suhe – Ko zimske muhe;
Le terte daj!

3. Čuj! Čuj!

Ti le klopnice in stropnice preč odštej
Jaz bom dvanajšče in late podergnil zdaj,
Trame in lese – tudi ponese;
Le kar osnuj!

4. Jur! Jur!

Zdaj le odrini; kok olje bo smučalo,
De le kje sprednik opiknil na kleč ne bo;
Zadnik zaveraj – dobro upiraj,
Humplaj po žnur!

9. Juš! Juš!

Reči Martinovki, naj nam nar boljšiga da,
Naj tud pripravi za dvajset peršon mesa;
Štruklov dve skledi – Le ne preblede;
Po tem bo tuš!

10. Dost'! Dost'!

Jedli in pili za dosti smo; le na flos!
Jurka na perviga; ti si mu nar bolj kos.
Još naj bo zadi – se še le vadi,
Mlada je kost.

5. As! As!

Lej ga no! Lej ga no! Oj ti presneti ptič!
Gre, mi ga verže že kar na ta prvi kleč,
Ali si kermulil – ali fajfo pulil;
De st'riš ta špas?

6. Kaj! Kaj!

Kaj pale čenčiš, ali ti na očeh fali,
De kar ne vidiš, kak voda se razgubi
Po celim kleči? – Lw kaj še reči,
Grem kar nazaj.

7. Stoj! Stoj!

Kolje na ramo! Saj bo v cnim tuški dol,
Flosari močni smo kakor planinski vol
Na cente pili – štrukle drobili
Bomo nocoj.

8. Na! Na!

Stava profjonska se vidi že, le poglej,
Nam brez kosila prepoznemje plut naprej.
H kraju ga rukni – vero mu smukni,
De zahakla

¹² Lipold Ročički, Pesem za flosarje ali veslarje, Drobntince za novo leto 1849,4 Celovec, str. 194 d.

11. Zdaj! Zdaj!
Žegen Šenjanžev, zdravica naj vsim velja,
Sveti Miklavž nam na vodi pomoč naj da.
Jukali, peli – bomo veseli;
Le berš naprej!

12. Mat'! Mat'!
Ti pa račun le zapiši; saj me poznaš.
Drevi jih pride deset; de jim lih tak daš.
Vse bom poglihal – ko bi popihal
Ker pridem zad'

6.2. Pripovedke

Reka Drava je za Mariborčane imela življenjski pomen. Reko so uporabljali za prevoznništvo, tesno pa je bila povezana tudi z gostinstvom, oskrbo z živili, lesarstvom in še mnogimi drugimi gospodarskimi panogami.

Seveda pa so si ljudje, kot povsod po svetu, izmišljevali bajke o Dravi. Dve takšni zgodbici sta Vodni mož Gestrin in Dravski vodovnik.

Vodni mož Gestrin

Vodni mož Gestrin je bajka Josipa Brinarja, ki jo je izdal v delu Pohorske bajke in povesti. Gestrin prebiva v vodnih vrtincih, znano pa je, da se mu splavar lahko odkupi tako, da mu v vodo vrže prstan, zavit v ruto. Zlatnino imajo posebej rade namreč Gestrinove spremljevalke, vodne deklice. Brinar opiše dva srečanja med splavarjem in Gestrinom. Prvi se konča s smrtjo splavarja, saj ni hotel vreči prstana v vodo, ki ga je komaj dobil od svoje bodoče neveste, zato ga Gestrin utopi. Drugi splavar pa komaj preživi, saj je namesto prstana v vodo vrgel kamenčke, ko pa je Gestrin to ugotovil je potopil splav. Splavar pa se je za las rešil na dravskem bregu.

Dravski vodovnik

Dravski vodovnik je napisal Jože Tomažič, izdana je bila v zbirki Pohorske bajke. Hkrati je poetična zgodba o ljubezni in maščevalnosti neuslišane ljubezni, tragično smrt izzovejo tri vodovnikove hčere, ki se zaljubijo v zemeljske može, splavarje. Ker imajo ti možje že izbrane zemeljske neveste, so vodovnikove hčere užaljene in maščevalne. Vodovnikovi vrtinci povzročijo smrt teh treh splavarjev.

Tima bajkama je skupno to, da glavni osebi od splavarjev zahtevata darove, predvsem zlatnino, drugače jih pogubita. Bajki sta povezani tudi s karakternimi lastnostmi reke, katera je lahko potuhnjena in zahrbtna ali pa dobra in materinska

Mariborski Pristan ali drugače poznan tudi kot Lent je bil v starih časih nekakšno splavarsko prometno središče in prva prava postaja dravskih splavarjev. Splavarjem, ki so pripeljali splave iz Dravske doline, so se pridružili splavarji iz mariborskega konca, največ jih je bilo iz vasi ob

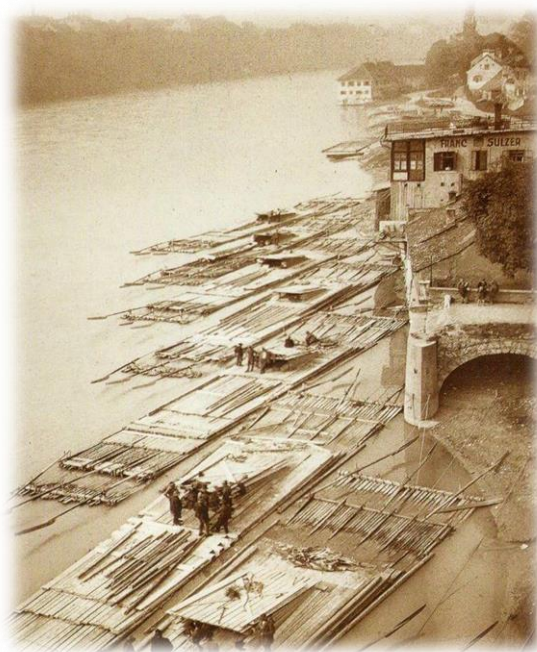
Dravi, iz Dupleka. Nekateri splavarji so se vračali v svoje domače vasi, saj je bila pot do Maribora najzahtevnejša in najnevarnejša. Kot že omenjeno je Drava, do gradnje elektrarn na reki, bila zelo deroča reka z veliko brzicami, plitvinami in skalnatimi ožinami.

Naslednja postaja je bila pri Borlu. Če so splavi iz Maribora odrinili zjutraj so se skoraj gotovo ustavili tukaj. Do postaje Donja Dubrava na Hrvaškem je plulo 6 splavarjev, od tod dalje pa le 4, saj se je reka umirila in ni bilo več nevarnosti, zato so zadoščali štirje splavarji. Od Donje Dubrave je bila Drava mejna reka med Madžarsko in Jugoslavijo. V letih po prvi svetovni vojni je bilo treba opraviti carinske formalnosti. Splav so zapečatili in plačali carino, kar je pomenilo, da se na področju Drave kot mejne reke niso smeli ustavljati.

Posebna splavarska postojanka je bil tudi Osijek. Kot glavno mesto ob Dravi je bil Osijek z naravno vodno potjo povezan z Mariborom.

7. KONEC PRED NOVIM ZAČETKOM

Marca leta 1941 so se splavarji z manjšim splavom odpravili na vožnjo do Donje Dubrave. Kormoniši so morali spet preučiti novo strugo reke Drave. V Mariboru so splavarje pričakali štirje splavi pripravljeni na zadnjo plovbo. Te so pripeljali do Donje Dubrave, ter se vrnili po naslednje štiri splave. Tretjega aprila so z osmimi splavi odpluli proti Osijeku. Tam niso vedeli ali naj gredo naprej, saj je obstajala nevarnost nemškega napada na Jugoslavijo. Kljub temu so se odločili za nadaljevanje vožnje, tako, da so šestega aprila pred peto uro zjutraj prispeli do izliva Drave v Donavo. Nato so plovbo nadaljevali po Donavi. Malo pred šesto je do splava pripeljal čoln vojne rečne mornarice in jih pozval, da naj ustavijo ob obali reke. Zaradi previsoke vode tega niso mogli izvršiti in so odpluli dalje. Nekaj pred dvanajsto uro šestega aprila 1941 so srečno pristali v Vukovarju na svojo načrtovano končno postajo. S tem se je končala zadnja plovba splavov in doba splavarstva po reki Dravi in reki Donavi, ki je prihajal iz Slovenije. (10 let poletnih prireditev na Lentu-Dol po Dravi pluje splav, 1994, Turistično društvo Maribor)

Slika 7: splav nekoč

8. NOV ZAČETEK

»Every new beginning comes from some other beginning's end.« (Seneca)
» Vsak nov začetek, izhaja iz nekega predhodnega začetka«

V tem delu raziskovalne naloge sva predstavili splavarjenje kot ga poznamo danes. Ker sva ljubiteljici turizma, se ta del predvsem nanaša na turizem. Predstavili sva turistično društvo Maribor, potek vožnje danes in naredili analizo ankete.

Splavarjenje je ponovno zaživelo, ko so se leta 1968, tri države Avstrija, Slovenija in Madžarska, dogovorile za turistično akcijo Rancarija 68. To srečanje, je potekalo šest dni v mesecu juniju in v začetku julija, organizirala sta ga pa Turistična zveza Maribor in dnevnik Večer, v okviru zavoda Rancarija. Prireditvev je spremljalo veliko število novinarjev iz cele Evrope, priznani fotografi, televizijske ekipe, in umetniki iz posameznih držav. Potekali so tudi pogovori z Evrovizijo, veliko je bilo tudi novinarjev za časnike in revije z svojimi članki, ter mnoge radijske postaje. Na tem srečanju oz. prireditvi je sodelovalo več kot 50 držav, od tega je bilo 7 splavov in 40 ranc. Na poti so jih spremljala številna manjša plovila. Turisti so se do Madžarske vozili na splavih, rancah, turistična karavana pa je potovala tudi po kopnem, iz zraka pa so jih spremljali helikopterji in letala. Ti so se ustavljali tudi v drugih krajih, si ogledali kulturno prireditvev, znamenitosti, vinske kleti, sodelovali so v medžimurski svatbi, spremljali so jih glasbeniki. Ob večerih so organizirali plese, igre, družabna srečanja in tekmovanja. Turisti so iz Madžarske prišli z avtobusi.

V tem letu je bilo več takih prireditvev, katere je organiziral zavod Rancarija, te pa so se zaključile z silvestrskim rancarskim plesom v Mariboru. Po tem je turistično splavarjenje za nekaj časa zamrlo. Leta 1985 pa so v Koblarjevem zalivu v Mariboru začeli graditi splav, da bi popestrili turistično ponudbo mariborskega Lenta, v okviru Poletnih turističnih prireditvev. Sestavljanje splava si je ogledala velika množica domačinov prav tako pa tudi množica domačih in tujih turistov. Ko je splav pristal na Lentu so priredili 1. splavarski krst. Z njim je Turistično društvo Maribor želelo na izviren način obuditi na tradicijo dravskega čolnarstva (šajk) in splavarstva, katerih tradicija sega tja do rimske dobe in se je iztekla pred 2. svetovno vojno (Drava nekoč in danes, 2000). Te prireditve so skozi leta postajale vse obširnejše, krst pa je vsa leta gostil pomembne osebnosti, ki so bili botri mladim splavarjem (krščencem) in seveda splavu.

Splavarski krst je prireditvev iz katere se je kasneje razvil Festival Lent, ta prireditvev pa je bila vedno kot uvodna prireditvev, že vse od leta 1993. Tako se je tudi splavarjenje priključilo v turistično ponudbo, ter tako prispevalo k razvoju turizma v Mariboru.

Slika 8: gradnja novega splava

9. TURISTIČNO DRUŠTVO MARIBOR

9.1. Zgodovina Turističnega društva Maribor

Turistično društvo Maribor je tretje najstarejše društvo v Sloveniji, ki je bilo ustanovljeno leta 1877.

Prvotno ime društva je bilo Mariborsko mestno olupševalno društvo in je bilo vpisano v register z nemškim uradnim imenom »Marburger Stadtverschönerungsverain«. Takrat je bila njegova glavna naloga zasaditev in ureditev parkov, drevoredov in parkovnih gozdov, društvo pa je hkrati pospeševalo in širilo tudi tujski promet oziroma turizem v mestu in okolici. Leta 1982 je bil mestni park razširjen na območje prenovljenih Treh ribnikov. Sredi osemdesetih let je tudi prenova Lenta že tako napredovala, da je silila k razmišljanju o revitalizaciji in izpeljavi kakšne kulturne prireditve ob reki in na njej. (Turistično društvo Maribor, 2016)

Tako kot že prej omenjeno, so izpeljali prireditev imenovano Splavarski krst, pri čemer je sodelovala Mestna občina Rotovž. Med organizatorje pa je prav tako bil povabljen znan splavarski veteran Ivan Verboten - Vanč. S prireditvijo je hotelo društvo obuditi spomin na tradicijo dravskega čolnarstva in splavarstva, katera je bila dolga leta glavni opor gospodarstva v Mariboru, katere pa prav tako korenine sežejo daleč v zgodovino.

Organizacija prireditve je bila zaupana Organizacijskemu prireditvenemu odboru Lent 85, ki bi naj v staro mestno jedro privabljala obiskovalce in turiste, z namenom popestritve/oživitve tega dela mesta, predvsem pa reke Drave.

Ideja za nov splav skupaj z prireditvijo (splavarski krst) je prišla iz strani takratnega predsednika TD Maribor, Janeza Jermana in Ivana Verbotna –Vanča. Tistega leta je prireditev ob Dravi obiskala velika množica ljudi. Nihče ni pričakoval, da bo prireditev postala del turistične ponudbe. Danes pa to ne spada samo pod turistično ponudbo v Mariboru, saj se je to razvilo tudi po drugih rekah v Sloveniji, prav tako pa tudi v drugih državah.

Leto kasneje (1986), je bil 2. Splavarski krst. Splav so spremljali motorni čolni, jadrnice in jadralci na deskah. Nastopala je pihalna godba PTT z gosti iz Švedske. Turistično društvo Maribor je to leto poskrbelo za posebno priponko, s katero so zbrali precej denarja, hkrati pa so tudi razvijali občutek pripadnosti skupni ideji za revitalizacijo starega mestnega jedra. Akcija je bila zelo dobro sprejeta.

Leta 1987 so se mariborske poletne prireditve razširile čez vse poletje. Prvi dogodek je že potekal 26. junija, ko sta se po mestu pomikali kar dve pihalni godbi, zadnji dogodek pa je bila lutkarska predstava »Flosarji in dravske vodovnice« na Vojašniškem trgu. Program se je odvijal na kar osmih prizoriščih. Eden osrednjih dogodkov je znova bil Splavarski krst, tokrat že tretji po vrsti. Krstni spored so pripravili na odru pri Sodnem stolpu. Krsta se je udeležilo deset tisoč ljudi.

Leta 1988 so od 25. junija do 5. julija potekale »Mariborske poletne prireditve lent 88«. Prireditve so bile razdeljene oziroma ločene na tiste, ki so se dogajale na reki Dravi, in na tiste, ki so se dogajale na obali. Med prireditvami na obali je v središču pozornosti bil splavarski krst

z spremstvom povorke ob Dravi. Krst se je tokrat odvijal pri Stari trti. To leto je bilo veliko različnih razstav, med njimi tudi razstava o tradiciji splavarjenja na Dravi v Sodnem stolpu.

Poletne prireditve LENT 89 so potekale od 23. junija do 9. julija. To leto je v prireditveni ponudbi bilo veliko novosti, kot na primer Mednarodni folklorni festival, ki je trajal pet dni na Vojašniškem trgu. Splavarski krst se je prvič odvijal v zalivu pri Vodnem stolpu. Turistično društvo je to leto to leto pridobilo dovolj velik fond rezanega lesa za izdelavo splava, ki so ga darovali kmetje s Pohorja in Kozjaka.

Poletne prireditve LENT 90 so trajale 17 dni in sicer od 29. junija do 15. julija. Prireditve so se to leto razširile še na sejmišče. Splavarski krst je bil leta 1990 uvodna prireditev mariborskega poletja in sicer ob Vodnem stolpu. Folklorni festival je potekal že drugo leto, kulturni program pa je bil prilagojen vsem generacijam. Na Drvi je potekala tudi mednarodna prireditev dirkalnih motornih čolnov Motonauma 90. Splavarski krst je to leto prvič bil uvodna prireditev, s čimer so ga še utrdili kot simbol organiziranega mariborskega kulturnega podjetja. Gradnji splava se je flosarjem pridružila še Srednja lesarska šola iz Maribora, ki je obljubila, da bo ohranjala in nadaljevala tradicijo gradnje dravskega splava.

Med poletnimi prireditvami LENT 91 se je zgodila desetdnevna vojna. V mestu Maribor so se zatele domače in tuje folklorne skupine ki so prišle na Mednarodni folklorni festival. Prireditve so se zaradi zmede in napetosti odpovedale. Na sporedu je ostal le še Splavarski krst, saj organizator ni želel prekiniti tradicije. Namesto 29. junija so Splavarski krst pri Vodnem stolpu uprizorili 29. septembra 1991.

Prireditve 1992 so ponovno potekale čez vse poletje. Organizirane so bile po sorodnih sklopih. Osmi Splavarski krst se je 27. junija odvijal pri Vodnem stolpu kot po navadi. Prireditev je trajala od 15. do 24. ure. Uspešno delo članov ožjega odbora poletnih prireditev Lent in Turističnem društvu Maribor je pričelo dobivati svoje končne oblike. Obiskovalci in organizatorji posameznih poletnih dogodkov so mariborski Lent in mariborsko kulturno, zabavno in turistično poletje sprejeli. Ustanovljen je bil Kulturno prireditveni center Narodni dom, ki prevzema prvi del festivala Lent in Folkart.

V letu 1993 je sestavni del mariborskih poletnih prireditev je postal Festival LENT, ki je tokrat doživel premiero in ga je pripravil Kulturno prireditveni center Narodni dom. Prireditve so se začele z zdaj že devetim Splavarskim krstom, ki je s svojo pomembno etnološko vsebino bil otvoritvena svečanost. Isti dan ob 16 uri je iz Koblerjevega zaliva izplul splav, hkrati pa se je pričel program na plavajočem odru pri Vodnem stolpu.

Slika 9: Turistično društvo Maribor

Slika 10: Mariborski flosarji (napis)Slika

9.2. Prispevki društva k razvoju Turizma

Prispevki društva k razvoju Turizma :

- ❖ Zasaditev mestnega parka 1879
- ❖ Organizacija in vodenje čolnarne pri Treh ribnikih 1925
- ❖ Pobuda za izgradnjo pohorske vzpenjače 1929
- ❖ Soorganizacija prvih sejmskih prireditev Mariborski teden 1932
- ❖ Vodenje tujsko prometne pisarne 1935
- ❖ Ureditev Mestnega akvarija 1952
- ❖ Ureditev Botaničnega vrta z otroškim kopališčem v mestnem parku 1952
- ❖ Sofinanciranje izgradnje pohorske vzpenjače 1955
- ❖ Otvoritev Turistično informacijskega biroja 1963-1980
- ❖ Dograditev turističnega naselja v lasti društva v Bresternici 1963
- ❖ Izdaja prvega koledarja prireditev 1965
- ❖ Izdaja elaborata - Analiza in perspektive turizma v Mariboru 1970
- ❖ Prve ideje o ureditvi Lenta 1970
- ❖ Soorganizacija Zlate lisice 1967
- ❖ Zasnova novih poletnih prireditev na Lentu 1985
- ❖ Prvi Splavarski krst 1985
- ❖ Pobuda za svečano trgatav Stare trte 1987
- ❖ Organizacija prvega mestnega Martinovanja 1987
- ❖ Organizacija Poletnih prireditev na Lentu 1985-1993
- ❖ Sprejeti v mednarodno zvezo splavarjev 2003
- ❖ Prvi Praznik na Dravi 2004
- ❖ Prvi festival Mesta in kulture 2008
- ❖ Prvi festival Ples in glasba zDravo 2009

Slika 11: 30. splavarski krst (Rok Rajzman)

9.3. Turistična ponudba

Splavarji vam dan danes ponujajo nepozabno doživetje na tradicionalnem splavu, ki popelje v staro пристanišče Lent. Po poti je organizirana, hrana pijača po sistemu »all you can drink«, za prijetno vzdušje pa poskrbi Splavarski trio in sicer z domačo glasbo in splavarskim krstom, kjer krstijo enega turista-gosta. Ponudba vsebuje kratko zabavno predstavitev o zgodovini splavarjenja. Vožnja traja približno 1,15 ure do Lenta pri Stari trti. Lahko pa po želji naročnika tudi iz Stare trte nazaj do Koblarjevega zaliva. Ker splav potuje z naravnim rečnim tokom, v primeru hitrega rečnega toka prilagajajo vožnjo s postankom. Če so na vožnji gostje iz tuje države, in nimajo svojega prevajalca, jim prevajalca najame Turistično društvo.

Za skupine izpod 20 oseb splavarske vožnje izvajajo po dogovoru z naročnikom. Lahko se priključujejo drugim skupinam po urniku voženj, kar je možno tudi za posameznike. Vsi si lahko ogledajo termine voženj na posodobljenem spletnem urniku, ki je prav tako objavljen na spletni strani Turističnega društva, vendar je za to potrebna rezervacija. V primeru slabega vremena se organizator vožnje dogovori z naročnikom. Ta lahko vožnjo odpove, prestavi na drug datum ali pa dogajanje preseli v »splavarsko krčmo« .

Slika 12: zabava na splavu

9.4. V flosarski krčmi na obisku pri flosarjih

V flosarski krčmi¹³ na obisku pri flosarjih' je dvourni animacijski program, v katerem vam prikažejo tako zgodovino splavarjenja kot stare splavarske »štose«. Izvaja ga ista avtentična ekipa, s katero splavarite tudi, če se odločite za originalno vožnjo s splavom po Dravi v Mariboru.

Doživetje vključuje:

- ❖ dobrodošlica ob prihodu (aperitiv)
- ❖ program splavarski krst
- ❖ flosarski folklorni običaj- ujemi »falotenhut«
- ❖ predstavitev »flosarske viagre«
- ❖ flosarska malica
- ❖ multivizijska predstavitev splavarjenja
- ❖ kozarec flosarskega vina
- ❖ flosarska kava
- ❖ živa glasba trio »Splavarček«
- ❖ darilo za novega splavarja.

Slika 13: Vino FLOSAR in Flosarska slivovka

¹³ flosarska krčma – prostor, kleti gostišča Brigadir

9.5. Splavarski krst

Prva prireditev se je odvijala že leta 1985, je tradicionalni dogodek na Dravi, z katero je društvo želelo obuditi splavarsko tradicijo. Je uvodna prireditev Festivala Lent. Na dravsko obrežje privabi množico obiskovalcev in uglednih gostov. Prireditev se je začela odvijati takrat ko so splavarji pristali v pristaniščih, ter zahajali v gostilne. Obred je vodil dramski igralec Jože Zupan. Kot kormoniš, kapitan splava, je nastopil Miha Šarman. Boter je bil Črt Mesarič, krščenc pa Ervin Pušnik. Pobudnika te prireditve sta bila Janez Jerman in Ivan Verboten Vanč, eden zadnjih poklicnih splavarjev na Dravi in prisoten na zadnji plovbi. Predsedniški odbor je prevzel Črtomir Mesarič, ki je bil tudi dolgoletni vodja prireditev na Lentu - vse do vključno leta 1990.

Ključni namen prireditve, kjer splavarji na splavu krstijo mladega splavarja hkrati pa poteka odlična zabava ob privlačnem glasbenem in folklornem programu, je ohraniti pred pozabo splavarjenje, nekoč značilno transportno in tovarno dejavnost na reki Dravi. (Turistično društvo Maribor, 2016)

Do sedaj je bilo izvedenih 31. splavarskih krstov. Dan danes je prireditev samostojna in se ne vključuje v prireditve Festivala Lent.

2014 – na 30. splavarski krst, je bil krščen 13-letni Rok, ki je na splav stopil pred petimi leti, je na osrednjem dogodku preстал krst in s tem postal najmlajši splavar, ki so ga kdaj koli krstili. Za krst je moral z največ petimi udarci žeblja v les dokazati, da lahko postane splavar. Od svoje botre pa je za darilo dobil uro.

Slika 14: 28. splavarski krst

Tukaj je seznam krščencev od začetkov leta 1985 pa do zadnjega leta 2015.

- Splavarski krst 1985** Boter: Črtomir Mesarič, Krščeneec: Ervin Pušnik
Splavarski krst 1986 Boter: Ivan Čuk, Krščeneec: Milko Kolarič
Splavarski krst 1987 Boter: Branko Smole, Krščeneec: Dušan Pušnik
Splavarski krst 1988 Boter: Marjan Žnidarič, Krščeneec: Alojz Strnad
Splavarski krst 1989 Boter: Franc Hvalec, Krščeneec: Zlatko Škrabl
Splavarski krst 1990 Boter: Miro Riger, Krščeneec: Jurij Kosi
Splavarski krst 1991 Boter: Uroš Rupreht, Krščeneec: Matej Voga
Splavarski krst 1992 Boter: Alojz Vidmar, Krščeneec: Jože Mansutti
Splavarski krst 1993 Boter: Janko Lipovec, Krščeneec: Vladimir Zorko
Splavarski krst 1994 Boter: Milan Kučan, Krščeneec: Dejan Marin
Splavarski krst 1995 Boter: Jožef Školč, Krščeneec: Stane Gajšek
Splavarski krst 1996 Boter: dr. Dimitrij Rupel, Krščeneec: Rok Holcman
Splavarski krst 1997 Boter: Milan Kučan, Krščeneec: Aleš Žnidaršič
Splavarski krst 1998 Boter: Tone Rop, Krščeneec: Janez Sužnik
Splavarski krst 1999 Boter: Janko Razgoršek, Krščeneec: Matej Pečar
Splavarski krst 2000 Boter: Boris Sovič, Krščeneec: Gregor Žnidarič
Splavarski krst 2001 Boter: dr. Rado Bohinc, Krščeneec: Tomislav Kraljevič
Splavarski krst 2002 Boter: Drago Fabjan, Krščeneec: Simon Mikša
Splavarski krst 2003 Boter: Janez Kopač, Krščeneec: Smiljan Ketiš
Splavarski krst 2004 Boter: dr. Marko Pavliha, Krščeneec: Aljaž Fijačko ,Darko Štanar
Splavarski krst 2006 Boter: Boris Sovič, Krščeneec: Rene Jesenik
Splavarski krst 2007 Boter: Andrej Verlič, Krščeneec: Ervin Pušnik ml.
Splavarski krst 2008 Boter: Dominik S. Černjak, Krščeneec: Borut Pučko
Splavarski krst 2009 Boter: Franc Kangler, Krščeneec: Sebastijan Berlot
Splavarski krst 2010 Boter: Andrej Tumpej, Krščeneec: Matej Tomšič
Splavarski krst 2011 Boter: mag. Tomaž Kancler, Krščeneec: Luka Rusić
Splavarski krst 2012 Boter: dr. Milan Zver, Krščeneec: Klemen Knuplež
Splavarski krst 2013 Boter: mag. Tomaž Kancler, Krščeneec: Lan Falež
Splavarski krst 2014 Boter: dr. Andrej Fištravec, Krščeneec: Rok Rajzman
Splavarski krst 2015 Boter: Jelka Černivec, Krščeneec: Andrej Tiselj

9.6. Splavarjenje po reki Tari

TD Maribor z mariborskimi »flosarji« organizira avanturo po reki Tari za pet dni. Voden je ogled s turističnim vodičem po Sarajevu, cena zajema tudi vstopnine in takse za NC Durmitor, 2x prenočitev z večerjo in zajtrkom v hotelu na Žabjaku, sendviči in voda za treking, 1x prenočitev v bungalovih, vsa hrana, brezalkoholna in alkoholna pijača na splavarjenju, zavarovanje oseb na splavarjenju in raftingu, strokovno vodenje na splavarjenju.

Cena turistične ponudbe je 275 EUR po osebi, prevoz se računa posebej (glede na število potnikov)

Določen je rok prijave, nato je predviden informativni sestanek z vodnikom splavarjenja Jesenik Zlatkom, za dogovor o vseh podrobnostih kaj je dobro imeti s seboj, po možnosti tudi kratek ogled filma iz splavarjenja na Tari

Slika 15: spust po reki Tari

9.7. Nekoč v parku

Turistično društvo je v soboto 1. junija 2013 organiziral dogodek »Nekoč v Mariboru«. S tem dogodkom je Turistično društvo Maribor želelo predstaviti in opozoriti na bogato zgodovino mestnega parka, saj so zametki tega društva prav iz tistega obdobja, ko so v Mariboru pomagali zasaditi in urediti mestni park. Soudeleženci tega dogodka so bili člani in članice Kulturno umetniškega društva Milke Zorec iz Hotinje vasi. Po parku so se sprehajali pari oblečeni v zanimiva oblačila iz predvojnega časa.

Naslednje leto se je dogodek »Nekoč v Mariboru« ponovno odvijal v soboto 24. maja 2014, kjer so se odpravili na sprehod skozi pretekli čas mestnega parka. Ta dogodek so skupaj z Mestno občino Maribor in Festivalom Mladi Maribor posvetili 850 letnici nastanka prvega zapisa mesta Maribor – Marchburg. Za nastanek in skrb parka je bilo odgovorno Tujsko olepševalno društvo, današnje Turistično društvo in Hortikulturno društvo Maribor. Modna revija oblačil iz prejšnjega stoletja je poteka pred Astorijo, kjer so se predstavili člani in članice KUD Milke Zorec in člani Folklorne skupine Bolnišnice Ptuj. Višja strokovna šola za oblikovanje iz Maribora pa je z pomočjo Pokrajinskega arhiva iz Maribora, pripravila manjšo

»mladi za napredek Maribora 2016«
»33. srečanje«

razstavo starih fotografij v parku. Dogodek se je zaključil na Lentu na splavu, kjer so se še družili dolgo v noč.

Tudi v letu 2015 brez tega dogodka nebi šlo. Na dogodku »Nekoč v Mariboru« 2015 sva se udeležili tudi midve.

Slika 17: prireditev: Nekoč v parku 1

Slika 16: Nekoč v parku 2

9.8. Splavarska učna pot

Splavarska učna pot opozarja na etnološko dediščino in tradicijo mesta Maribor. Pot poteka ob Dravi od pristanišča splavov na Lentu vse do Mariborskega otoka. Po poti je postavljenih 10 informativnih tabel, ki s sliko in besedo predstavljajo zgodovinsko področje vzdolž reke in pa flosarska plovila, ki so nekoč plula po Dravi. To pot lahko dobro spoznate tudi na tematskem vodenju za organizirane skupine v družbi vodnikov splavarjev. Na koncu poti, pri Mariborskem otoku, vas lahko pričakajo mariborski flosarji ter vas s splavom zapeljejo nazaj na Lent. Med vožnjo vam povedo še kaj zanimivega o splavarjenju in običajih včasih. Splavarsko učno pot je Turistično društvo Maribor otvorilo na 25. letnici prireditve Splavarski krst.

Slika 21: splavarska učna pot 1

Slika 20: splavarska učna pot 2

10. ANKETA

Sestavili sva anketo, ki je bila razdeljena med 100 ljudi, ter bila hkrati objavljena na internetu, kjer je bilo prav tako zbranih 244 odgovorov. Namen najine ankete je bil, da realizirava poznanost splavarjenja med različno starostnimi skupinami.

Anketa je torej v celoti sestavljena bolj ali manj na poznavanju splavarstva. Začne se z lažjim splošnim vprašanjem, nadaljuje z vedno težjimi, vsej vprašanj skupaj je 9. Uporabili sva znane oz. značilne modele (npr. Splavarski krst, TD MB...) za sestavo vprašanj.

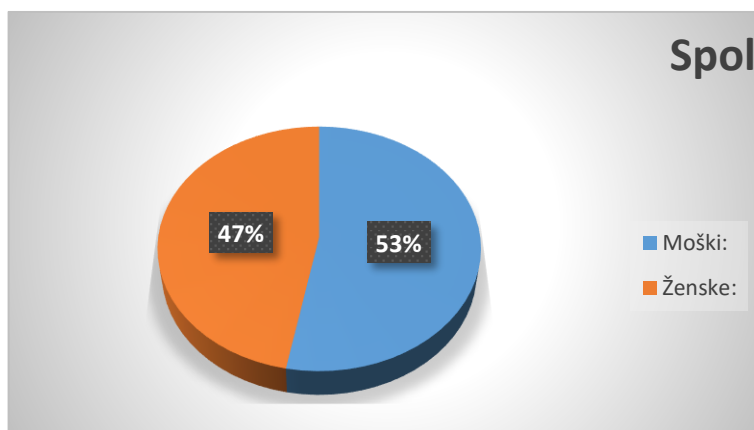
Med anketiranjem sva opazili, da je interes na mladih v tej dejavnosti na zelo nizkem nivoju, prav tako kot tudi njihovo zanje o tej temi. Drugo vprašanje je, kako in kaj, je potrebno storiti, da se bo položaj izboljšal v tej smeri, saj so/smo mladi tisti, ki lahko spremenimo prihodnost.

10.1. Obdelava/Analiza ankete

Prvo in drugo vprašanje se nanaša na spol in starost anketiranca, bolj ali manj samo zaradi lažje analize oz. primerjave med spoli/starostnimi skupinami.

Moški:	53
Ženske:	47
Skupaj:	100

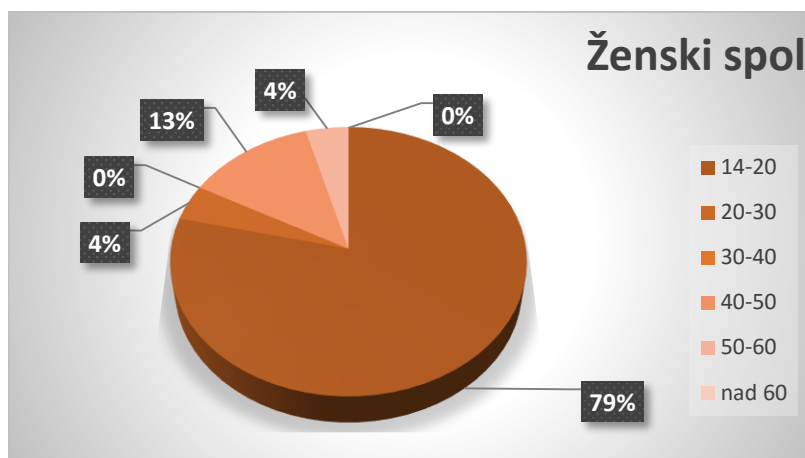
Tabela 1: Število anketirancev ločenih po spolu

Graf 2: prikaz anketirancev opredeljenih v spol

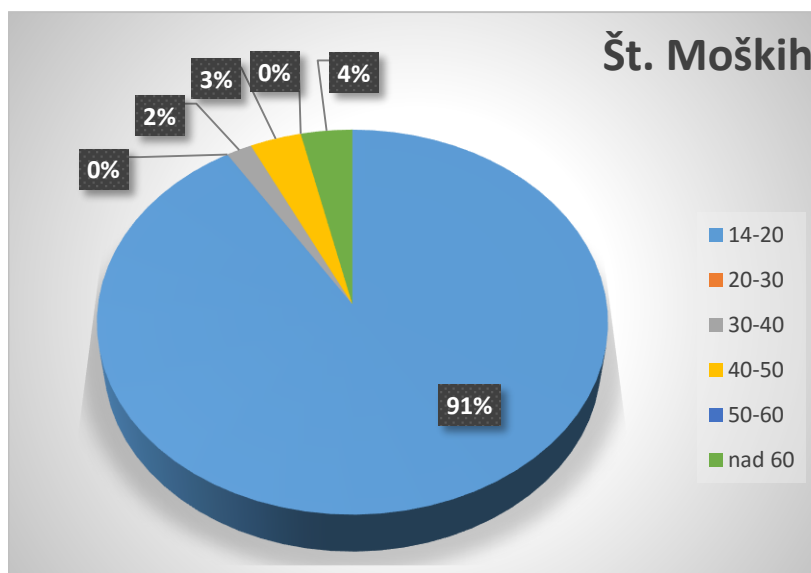
Starost:	Št. Moških	Št. Žensk
14-20	51	37
20-30	0	2
30-40	1	0
40-50	2	6
50-60	0	2
nad 60	2	0

Tabela 2: Prikaz anketirancev ločenih po starostnih skupinah.

Graf 3: uvrščenost ženskega spola v starostne skupine

- Iz grafov je razvidno, da je bilo anketiranih večinoma dijakov oz. ljudi starih od 14-20 let.
- Anketiranih je bilo več moških kot žensk.
- Pri ženskah je bilo najmanj anketirank nad 60, ter od 30-40 let. Sem spadajo predvsem profesorji naše šole, in pa mimoidoče gospe, ki so bile pripravljene prispevati k raziskavi.
- Pri moškem spolu je bilo najmanj anketirancev starih od 50-60 let in od 20-30 let. Prispevali so prav tako profesorji, in mimoidoči ljudje.

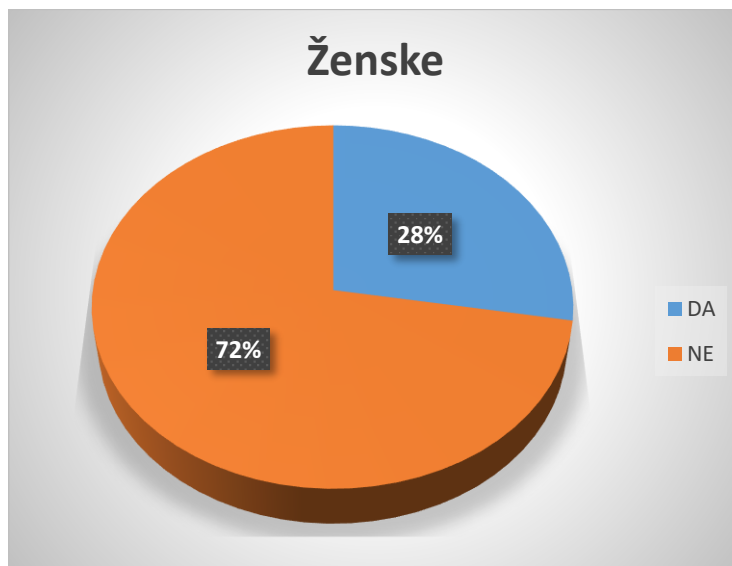
Graf 4: uvrščenost moškega spola v starostne skupine

Ali ste se že kdaj peljali z splavom? Če DA, kaj vam je bilo na splavu všeč, ali se vam je kaj posebej vtisnilo v spomin?

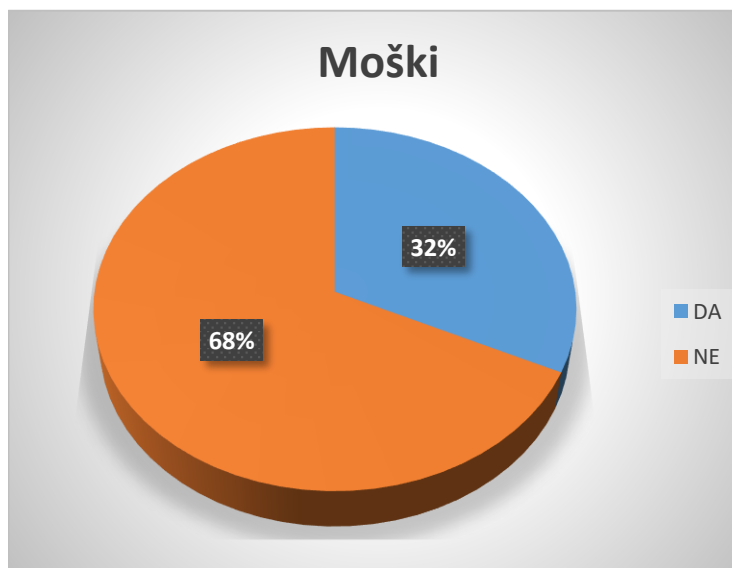
	Ženske	Moški
DA	13	17
NE	34	36

Tabela 2: Prikaz zbranih odgovorov na vprašanje: "Ali ste se že kdaj peljali s splavom?"

- Ugotovili sva, da se večji delež ljudi pri obeh spolih še ni peljal s splavom, saj so na vprašanje odgovorili z NE.
- Ljudje, ki so odgovorili z DA, so pri dodatnem vprašanju odgovorili, kaj jim je bilo všeč itd. Odgovori so bili (odgovori so se ponavljali):
  - PROGRAM, norčevanje splavarjev,
  - Hrana
  - Glasba
  - Opisana je bila situacija, kjer je prišlo do nesreče, prišlo do je reševale akcije, ki se je srečno končala brez poškodovanih.
  - Mirna vožnja po reki, doživetje, drugačen pogled na mesto, izkušnja
  - Postrežba
  - Večja svoboda kot na ladji, narava
  - Krst mladega splavarja

Graf 5: prikaz zbranih podatkov ženskega spola na vprašanje: "Ali ste se že kdaj peljali z splavom?"

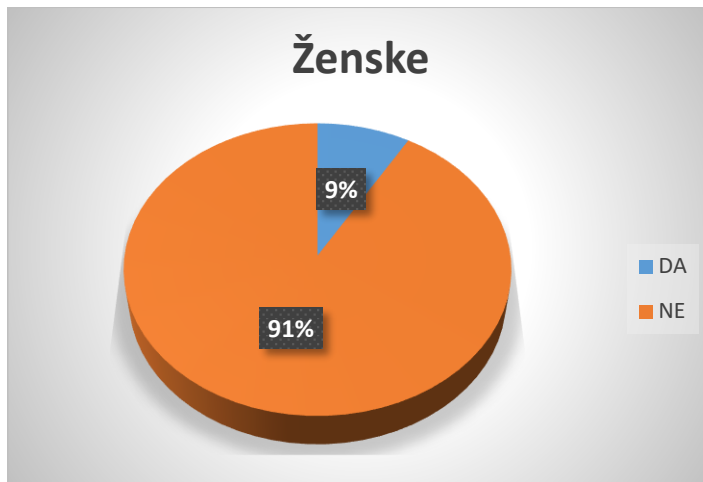
Graf 6: Prikaz zbranih podatkov moškega spola na vprašanje: "Ali ste se že kdaj peljali s splavom?"

**Ali poznate kakšne splavarske tradicije, ki so se ohranile tudi do danes ?
Če DA, katere?**

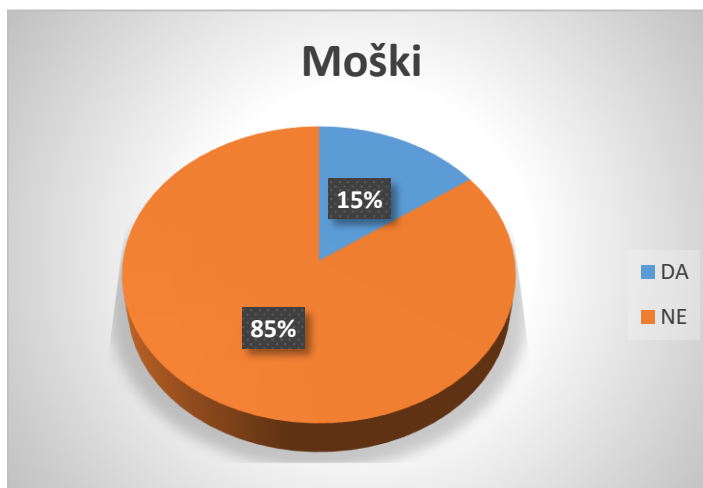
	Ženske	Moški
DA	4	8
NE	43	45

Tabela 3: zbrani odgovori obeh spolov na vprašanje o splavarskih tradicijah.

- Ugotovili sva, da večina ljudi pri obeh spolih ne pozna splavarskih tradicij, kar sva tudi pričakovali.
- Manjši delež ljudi, ki je odgovoril z DA, so nato dopisali odgovore:
  - Splavarjenje na reki Dravi (pravilno)
  - Razne igre (napačno)
  - Splavarski krst (pravilno)
  - Praznik (napačno)

Graf 9: zbrani podatki ženskega spola na vprašanje o splavarskih tradicijah

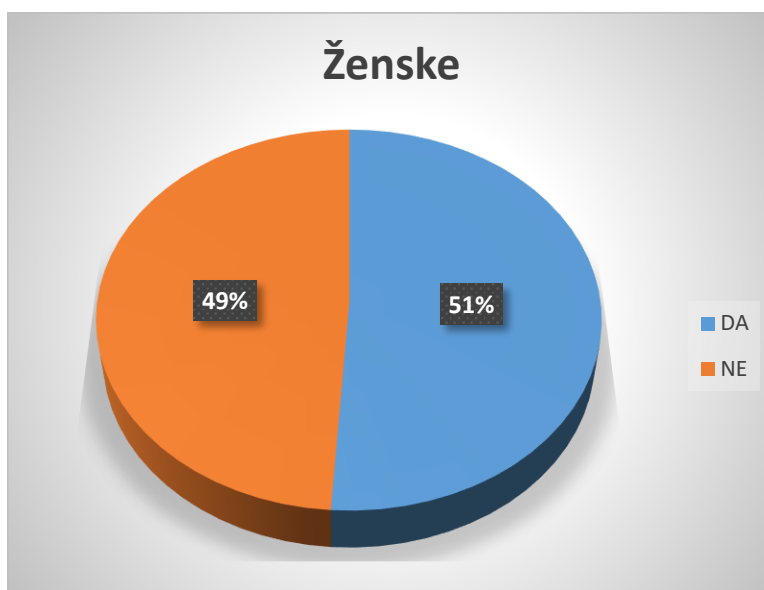
Graf 10: Zbrani podatki moškega spola na vprašanje o splavarskih tradicijah

Ali veste kakšno vlogo je imelo splavarjenje v preteklosti? Če DA, kakšno?

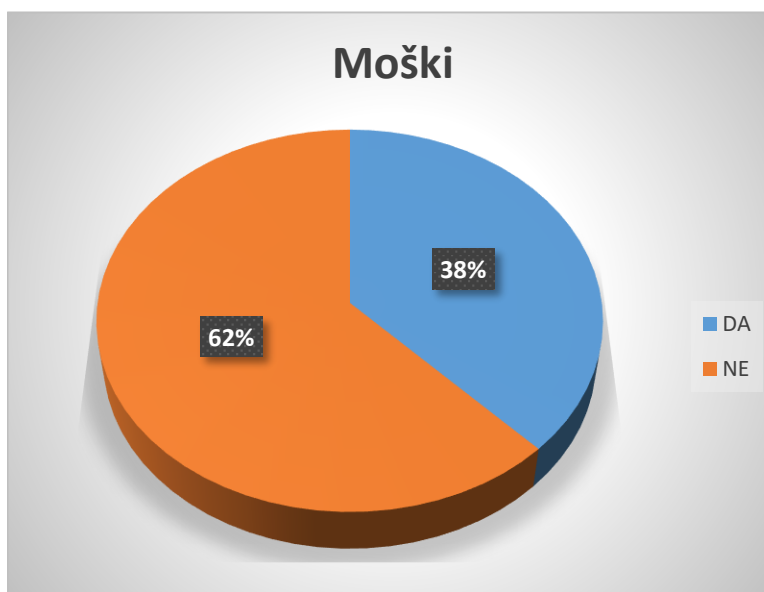
	Ženske	Moški
DA	24	20
NE	23	33

Tabela 4: prikaz zbranih odgovorov na vprašanje o poznanosti splavarstva v preteklosti.

- Ugotovili sva, da je 51% predstavnic ženskega spola na vprašanje odgovorilo prav, v primerjavi z moškim spolom imajo ženske višji odstotek, kar naju je zelo presenetilo, saj sva mislili, da glede na to, da je bilo to moško delo, tudi bolj poznano pri moških.
- Ljudje, ki so odgovorili na vprašanje DA, so dopisali odgovore:
  - Prevažanje lesa po reki (pravilno)
  - Potovanje po reki (napačno)
  - Prečkanje reke
  - gospodarstvo

Graf 12: pridobljeni podatki ženskega spola, na vprašanje o poznanosti splavarstva v preteklosti

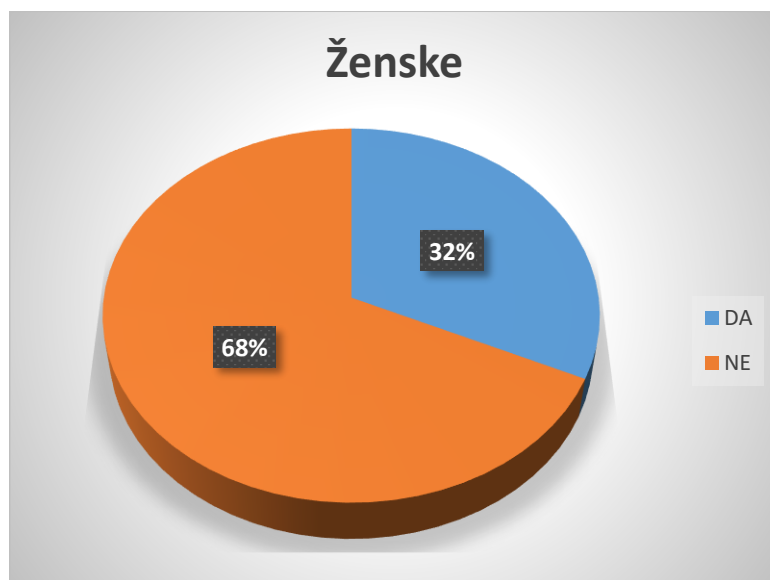
Graf 13: pridobljeni podatki moškega spola, na vprašanje o poznanosti splavarstva v preteklosti

Ali veste kakšno vlogo ima splavarstvo danes ?

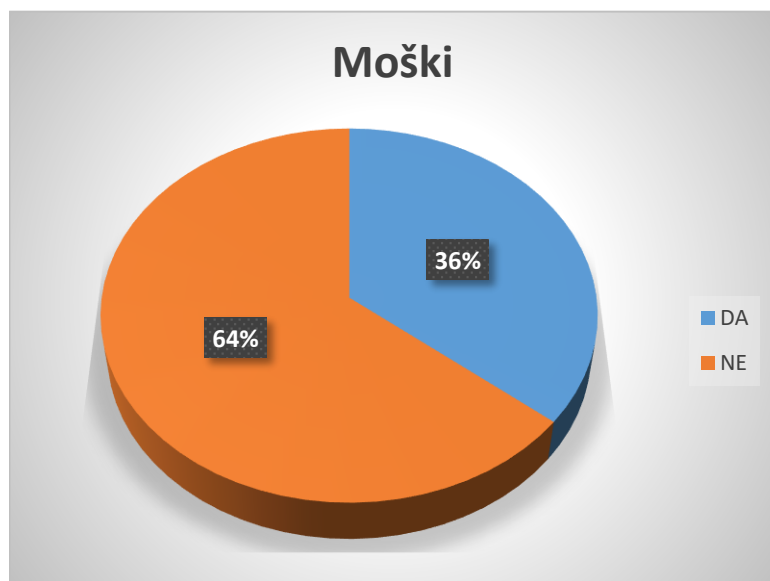
	Moški	Ženske
DA	19	15
NE	34	32

Tabela 5: število zbranih odgovorov na vprašanje o splavarski vlogi danes. (poznanost)

- Ugotovili sva, da večina ljudi ne pozna splavarske vloge v današnjem času (pri obeh spolih). To sva seveda pričakovali, saj je bilo največ ljudi anketiranih med 14-20 starostjo, katere pa tema ne zanima, oz. Privlači toliko.

Graf 16: pridobljeni podatki ženskega spola na vprašanje o vlogi splavarstva danes

Graf 17: pridobljeni podatki moškega spola na vprašanje o vlogi splavarstva danes

Ali poznate društvo, ki vam omogoča splavarjenje na reki Dravi danes ? Kako se imenuje?

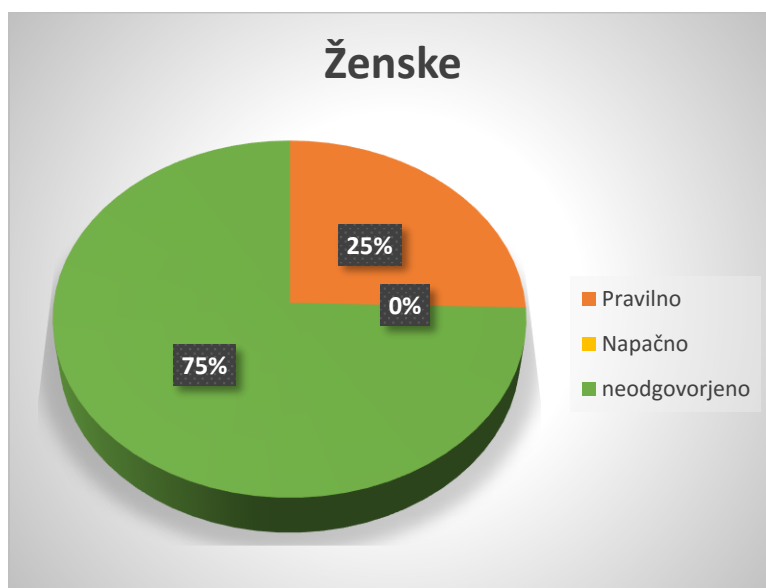
	Moški	Ženske
Pravilno	1	15
Napačno	3	0
neodgovorjeno	49	44

Tabela 6: število zbranih odgovorov na vprašanje o turističnem društvu ki prireja/omogoča splavarjenje.

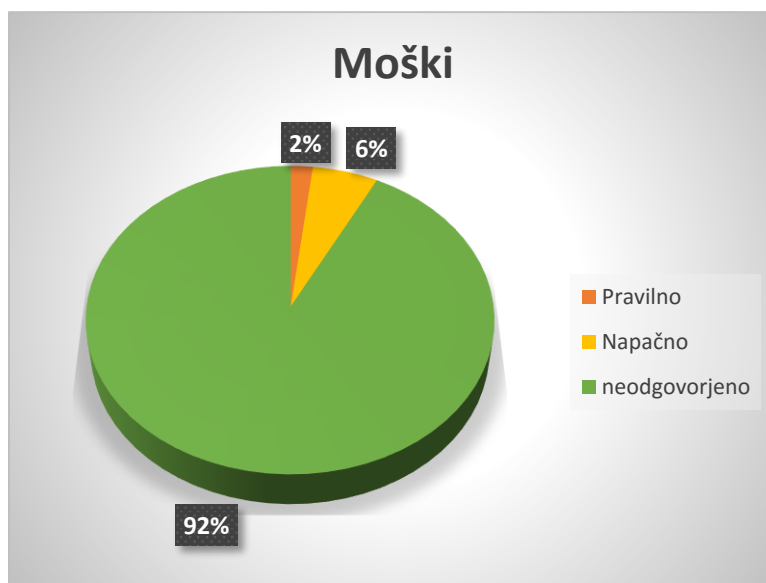
- Na to vprašanje je odgovorilo zelo malo ljudi (ž.sp. 25%, m.sp. 10%) saj predvidevam da odgovora/društva niso poznali.
- Pri ženskem spolu je bilo 25% pravih odgovorov, to so 3 odgovori. Vsi trije odgovori so bili pravilni.
  - TD MB (Turistično društvo Maribor)
- Pri moškem spolu je bil pravilni odgovor samo 1, kar sta na grafu 2%, in 3 nepravilni, kar je na grafu 6%

Napačni odgovori so bili:

  - Gostilna Šarman
  - Dravska Vila
  - TURIZEM

Graf 20: pridobljeni podatki ženskega spola na vprašanje o TDMB (TURISTIČNO DRUŠTVO MARIBOR)

Graf 21: pridobljeni podatki moškega spola na vprašanje o TDMB (TURISTIČNO DRUŠTVO MARIBOR)

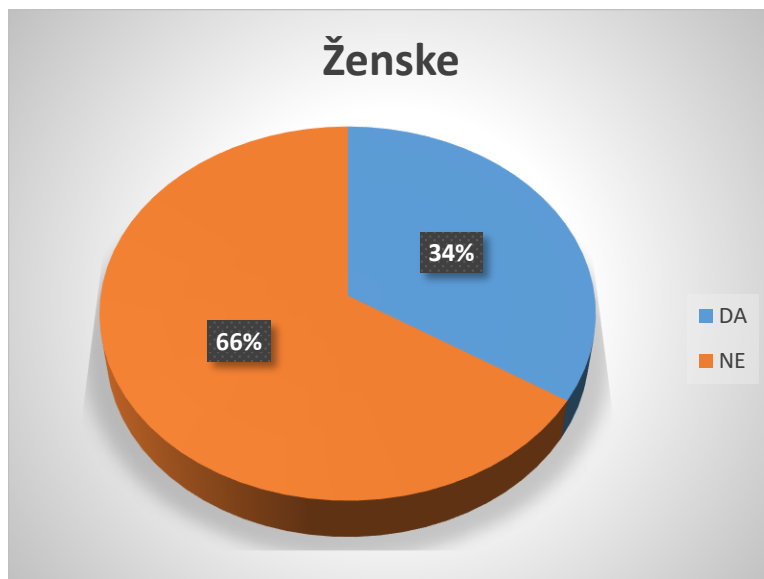

Ali poznate kakšne prireditve, ki jih društvo prireja ? Če ste odgovorili z DA, katere?

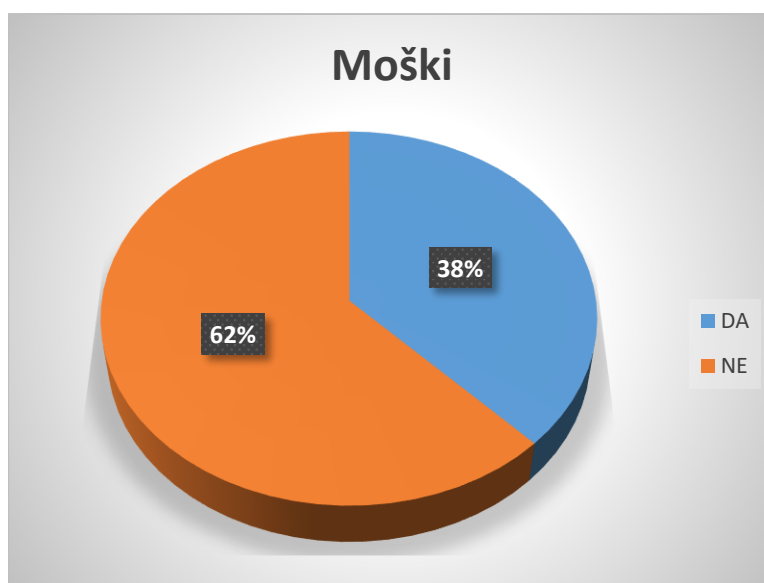
	Moški	Ženske
DA	20	16
NE	33	31

Tabela 7: število zbranih odgovorov na vprašanje o prireditvah, ki jih TD MB prireja.

- Ugotovili sva, da prireditve ljudem niso toliko znane. Odstotek s tem tudi število odgovorov med ženskim in moškim spolom je zelo podoben.

Graf 24: pridobljeni podatki ženskega spola na vprašanje o prireditvah, ki jih prireja TD MB

Graf 25: pridobljeni podatki moškega spola na vprašanje o prireditvah, ki jih prireja TD MB

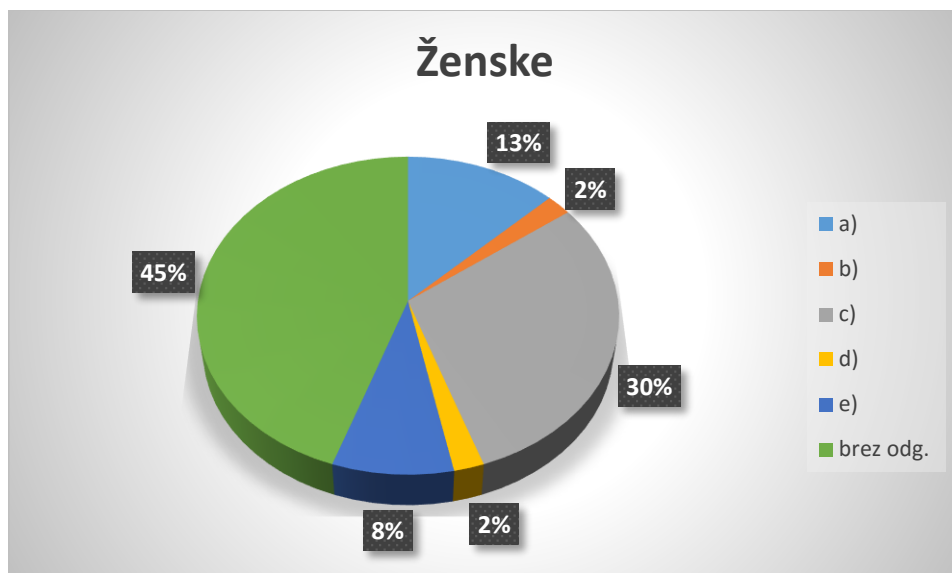
	a)	b)	c)	d)	e)	brez odg.
Moški	9	1	11	3	4	25
Ženke	6	1	14	1	4	21

Tabela 8: število zbranih odgovorov na vprašanje o prireditvah, kjer je bilo na voljo 5 možnih odgovorov.

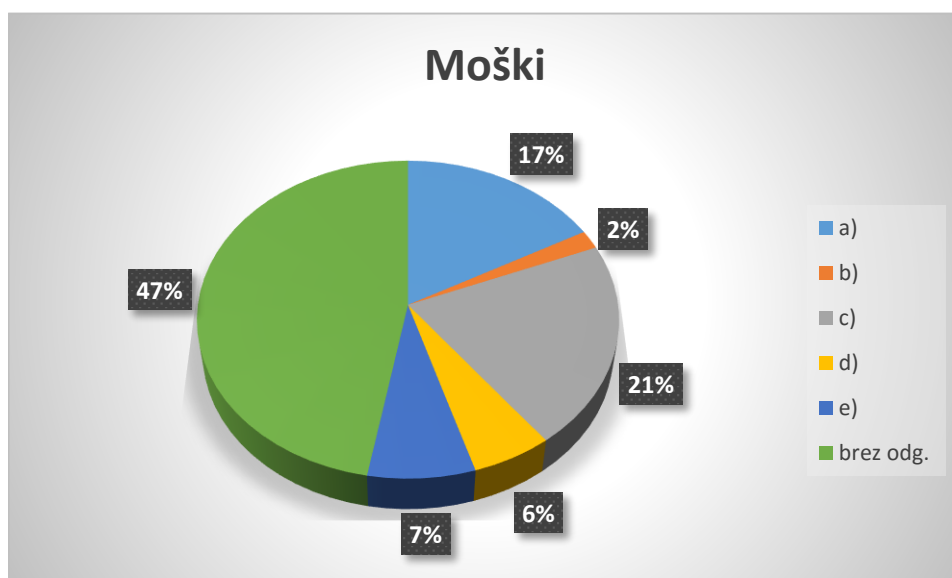
MOŽNI ODGOVORI:

- a) Festival Lent
- b) Martinovanje v središču mesta Maribor
- c) Splavarski krst
- d) Pustno rajanje
- e) Festival Stare trte

- Ugotovili sva, da so bili odgovori med moškim in ženskim spolom zelo podobni, kar lahko tudi razberemo iz tabele in grafov.
- Drugi največkrat obkrožen odgovor je bil **a) festival lent**, kar je napačno, saj organizator festivala lent ni TD MB, katero društvo organizira samo uvodno prireditev (splavarski krst) v festival.
- **b) Martinovanje v središču Maribora**, je prav tako napačen odgovor, je pa prav tako najmanjkrat obkrožen odgovor, pri obeh spolih je sta to 2%, kar je 1 odgovor.
- **c) Splavarski krst**, je pravilen odgovor, ki je največkrat obkrožen odgovor.
- **d) Pustno rajanje**, je napačen odgovor, iz grafa lahko razberemo, da je odstotek pri moškem spolu večji kot pri ženskem in to za 4% oz. za 2 odgovora.
- **e) Festival stare trte**, prav tako napačen odgovor
- Največji odstotek je neodgovorjenih odgovorov, kar je bilo pričakovano iz prejšnjega vprašanja, in podanih odgovorov.

Graf 28: pridobljeni podatki ženskega spola na vprašanje o splavarskih prireditvah z priloženimi odgovori (5)

Graf 29: pridobljeni podatki moškega spola na vprašanje o splavarskih prireditvah z priloženimi možnimi odgovori (5)

11. UGOTOVITVE RAZISKAVE

1. Predvidevali sva, da so splavarji imeli tradicije, ki ljudem danes niso več znane. To hipotezo sva potrdili, saj sva ugotovili da so včasih imeli tradicije, kot je splavarski krst. Ugotovili sva tudi da, večina ljudi ne pozna nobene splavarske tradicije.
2. Splavarjenje prav gotovo privablja in prispeva k večjemu porastu obiska v Mariboru. To je jasno videti pri zgodovini turističnega društva in pri tradiciji splavarskega krsta, ki se ga udeležuje vedno več ljudi. Zato sva hipotezo 2 potrdili.
3. Prav tako sva potrdili hipotezo, kjer sva predvidevali, da se splavarjenja udeležujejo prav tako turisti iz drugih držav. To sva najbolje videli pri opisovanju zgodovine turističnega društva, saj sva ugotovili da se je že v začetku tradicionalnega splavarskega krsta udeleževalo veliko tujcev. Prav tako pa sva ugotovili, da tudi TD MB sodeluje z društvi drugih držav npr. v Bosni z splavarji na reki Tari.
4. Hipotezo da, so imeli skromno hrano, preprosta oblačila, sva potrdili, saj so bili oblečeni enako kot ostali delavci v tistem času, na splavarjenje, ki je trajalo več dni pa so vzeli le nekaj mesa, kruh, moko in klobase. To sva lahko potrdili z literaturo, prav tako pa to dokazujejo danes splavarji sami, in sicer z nošo oz. oblačili, ki jih imajo še danes z namenom ohranjanja tradicije.
5. Z veseljem sva potrdili hipotezo, da se v splavarjenje vključuje vedno več mladih. To hipotezo sva lahko potrdili z podatkom, da je leta 2014 bil krščen najmlajši splavar, prav tako pa je v intervjuju to sam potrdil tudi Zlatko Jesenik, predsednik Turističnega društva Maribor.
6. Tudi zadnjo hipotezo potrjujeva, in sicer z pomočjo zbrane literature. Splavarjenje je v preteklosti prav gotovo vplivalo na razvoj Maribora. Ugotovili sva, da se je veliko splavarjev ustavljalo v Mariboru, natančneje na Lentu.

12. ZAKLJUČEK

S tem se najina raziskovalna naloga zaključuje. Še mnogo več je stvari, ki bi jih lahko vključili v to nalogo. Veliko ljudi ne pozna splavarjenja, zato bi morali na tem področju raziskovati še več, saj bi tako ljudem lahko približali splavarjenje.

Nisva raziskovali le splavarjenja v preteklosti in v današnjih časih, ampak sva ob tem tudi spremljali tudi razvoj običajev v splavarstvu. Splavarjenje je pomembno prispevalo k razvoju Mariboru. Dan danes lahko to opazimo že po imenu najstarejšemu delu mesta, ki se imenuje Lent, beseda Lent namreč izhaja iz nemške besede Lander, kar pomeni pristajati. Najdemo tudi Splavarski prehod, med letom se odvijajo razne prireditve in dogodki povezani s splavarjenjem.

Da splavarjenje ne umira je jasno videti na raznih tradicijah, Lentu, ki je še danes znano splavarsko пристanišče in pa tudi po ulici v Mariboru imenovani Splavarski prehod. Marsikdaj se ne zavedamo, da je treba tradicije in dediščino ohranjati, razvijati in pa tudi promovirati. Splavarjenje je velik del turizma in v turizmu nikoli ne manjka novih idej in vedno več turistov.

O splavarjenju obstaja ogromno literature, toda najboljša literatura je prav gotovo ustno izročilo. Žal se je naloga pisala v času izven splavarske sezone. Dostop do splavarjev ni lahek, vendar sva se potrudili. Pri intervjuju sva izvedeli, da bo leta 2017 v Sloveniji potekalo evropsko srečanje splavarjev. V letu 2017 bi bilo zanimivo znova narediti anketo, saj sklepava da bi bilo splavarjenje bolj prepoznavno zaradi večjega dogodka, morda se bodo tudi mladi začeli bolj zanimati za tradicijo splavarjenja.

Veseli sva, da sva brez težav dosegli namen naloge. Nalogo sva naredili z namenom, da bi izvedeli sami kaj več o tem in da bi znanje prenesli še na mlajše generacije. Znanje sva prenašali na mlajše že med samo nalogo in sicer z anketo. Večina ljudi, ki je bila anketiranih je želela vedeti kakšno informacijo več o splavarjenju in midve sva jo seveda posredovali.

DRUŽBENA ODGOVORNOST

Vsi se moramo zavedati, da je naša zgodovina, kulturna dediščina in vse tradicije, ki so se do dan danes ohranile zelo pomembne. Glavno vprašanje je kako najina raziskovalna naloga vpliva na mladino, pa ne samo na mladino ampak na celotno prebivalstvo.

S tem ko sva razdelili ankete, ter jo hkrati objavili na internet, sva tiste, ki so izpolnili anketo opozorili na del kulturne dediščine, ki je nekdanj pomembno vplivala na razvoj Maribora. Ker sva s pomočjo ankete ugotovili, da mladi zelo slabo poznajo splavarstvo, so se ti začeli spraševati, kaj pa to sploh je ?, ter jih tako vzpodbudili k raziskovanju kulturne dediščine domačega okolja, ki je niso poznali pred tem.

V nalogi sva omenili tudi Turistično društvo Maribor, ki v sodelovanju z Lesarsko šolo Maribor, skrbita, da ne pozabimo kulturne dediščine splavarstva. To počnejo s splavarjenjem turistov po reki Dravi, s splavarskim krstom in tudi s splavarsko učno potjo" s čimer prav tako vzpodbujajo mlade k raziskovanju in zanimanju.

Prireditev imenovana Splavarski krst, je prireditev, kjer krstijo mlade splavarje. Namen društva je vključitev mladih v splavarjenje, tako tudi veliko drugih osnovnih šol, vrtcev (na primer Vrtec Greenwich) , kjer organizirajo delavnice za naše najmlajše, kjer otroci ustvarjajo različne splave, oblačila itd.

V tej smeri bi se še lahko naredilo veliko več, na primer sodelovanje osnovni in srednjih šol s Turističnim društvom Maribor, kjer bi bila predstavljena ta posebna tradicija.

V letu 2017 , se bo v Mariboru odvijala prireditev evropsko srečanje splavarjev. Na tak način bodo prebivalci Maribora in okolice imeli veliko boljše možnosti, da spoznajo tradicijo splavarjenja, sama prireditev pa bo zelo prispevala k prepoznavnosti in turističnemu razvoju Maribora in okolice.

TD MB, V prihodnosti bi Turistično društvo Maribor naredilo več projektov, lahko bi tudi sodelovali z drugimi turističnimi delavci in poskusili vključiti tudi mlajše generacije. Na tak način bi se povečalo poznavanje in zanimanje hkrati pa bi se kulturna dediščina o splavarjenju ohranjala še naprej.

13. VIRI IN LITERATURA

MEDMREŽJE

- **TURISTIČNO DRUŠTVO MARIBOR**, <http://www.td-maribor.com/>
- **KOROŠKI SPLAVARJI**, <http://www.splavarjenje.com/>
- **MARIBOR POHORJE, Splavarjenje po reki Dravi**, <http://maribor-pohorje.si/splavarjenje-po-reki-dravi0.aspx>
- **RUŠEVEC**, <http://www.rusevec.com/ostale-aktivnosti/31-%C5%A1portne-in-ostale-aktivnosti/209-splavarjenje-po-reki-dravi.html>
- **SPLETIŠČE OŠ CIRKULANE ZAVRČ**, <http://www.cirkulane-zavrc.si/2009/09/11/splavarjenje-po-reki-dravi/>
- **SLOVENSKE NOVICE**, <http://www.slovenskenovice.si/novice/slovenija/ko-je-drava-se-imela-mornarico>
- **I FEEL SLOVENIA (SLOVENIA INFO)**, <http://www.slovenia.info/si/splavarjenje/Splavarjenje-na-Dravi.htm?splavarjenje=5745&lng=1>
- **MARIBOR POHORJE, Splavarska učna pot**, <http://maribor-pohorje.si/splavarska-ucna-pot.aspx>
- **TURISTIČNA ZVEZA SLOVENIJE**, <http://www.turisticna-zveza.si/turisticno-drustvo.php?id=85>
- **AKADEMSKA FOLKLORNA SKUPINA ŠTUDENT**, http://kudstudent.org/afs/th_event/splavarski-krst/
- **SPLAVARJENJE SKOZI ZGODOVINO**, http://maribor-pohorje.si/files/Splavarjenje_skozi_zgodovino.pdf
- **PLANINSKO DRUŠTVO MARIBOR**, <http://planinsko-drustvo-ng.si/potepanje-po-bosni-%C4%8Drni-gori-ter-splavarjenje-po-tari-drini>

LITERATURA

- BAŠ, A. (1974). Savinjski splavarji. Ljubljana, Cankarjeva zložba v Ljubljani
- HARAMIJA, D. (2011). Mariborske vedute, *pripovedke o Mariboru in okolici*.
- Hočevar, J. M. (2010). Seminarska naloga, SPLAVARSTVO TURIZEM Z DRAVO, Ljubljana.
- JUVAN, I. (1986). Plavljenje lesa in splavarjenje po Dravi, Savinji in Savi. Ljubljana, Izdalo: društvo gozdarskih inženirjev in tehnikov Maribor
- Jesenik, N. (2011). Diplomski naloga, ANALIZA RAZVOJA TURIZMA V ŠTAJERSKI REGIJI, Diplomski naloga, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za upravo, Ljubljana.
- Jesenik, Z. ZAČETKI TURIZMA V MATIBORU. Maribor, TD Knjiga.
- Jesenik, Z. (2005). Diplomski naloga, POMEN IZDELAVE SPOMINKOV IN KULTURNE DEDIŠČINE PRI DOPOLNJEVANJU UČNEGA PROGRAMA NA LESARSKI ŠOOLI V MARIBORU, Maribor.
- Jesenik, Z. SPLAVARSTVO NEKOČ IN DANES, Word dokument.

»mladi za napredek Maribora 2016«
»33. srečanje«

- MAKAROVIC, M. (1978). Kmečko gospodarstvo na Slovenskem. Ljubljana, Maribor, Založba Pivec.
- POZDRAV IZ MARIBORA, 1992. Mesto na razglednicah v letih 1892 do 1945. Pomurska založba in Umetniški kabinet Primož Premzl d.o.o.
- PUFF, R. G. (1999). Maribor: njegova okolica, prebivalci in zgodovina. Maribor, Založba Obzorja
- RADOVANOVIČ S. in ŠMON M. 2011. Drava. Maribor. Založba Ostroga
- RADANOVIČ S., TOMAŽIČ D., PIRTOVŠEK N., PODGRAJŠEK T. (2012). Maribor city guide. Maribor. Sašo Pirtovšek s.p.
- TURISTIČNO DRUŠTVO MARIBOR (1994). Dol po Dravi pluje splav. Maribor, Založilo: Turistično društvo Maribor
- Vindiš, R. (2010). Raziskovalna naloga, SPLAVARJENJE NA REKI DRAVI NEKOČ IN DANES, Maribor.

PRILOGE

Anketa

SPLAVARJENJE

Sva dijakinja iz Maribora in delava raziskovalno nalogo o splavarjenju. Najina raziskovalna naloga vključuje poznavanje tradicije splavarjenja v Mariboru. Vaš odgovor bi nama zelo pomagal ter pripomogel k najini nalogi, zato sem vam že vnaprej zahvaljujeta.

Anketa je anonimna.

* = ni potrebno odgovoriti.

1. Spol: moški   ženski

2. Obkrožite starostno skupino:

a) 14 – 20   b) 20 – 30   c) 30 - 40   d) 40 - 50   e) 50 – 60   f) nad 60

3. Ali ste se že kdaj peljali z splavom?

DA   NE

*Če DA, kaj vam je bilo na splavu všeč, ali se vam je kaj posebej vtisnilo v spomin?

---

4. Ali poznate kakšne splavarske tradicije, ki so se ohranile tudi do danes ? (obkrožite)

DA   NE

*Če DA, katere: _____.

5. Ali veste kakšno vlogo je imelo splavarjenje v preteklosti?

DA   NE

*Če DA, kakšno? _____.

6. Ali veste kakšno vlogo ima splavarstvo danes ?

DA   NE

7. Ali poznate društvo, ki vam omogoča splavarjenje na reki Dravi danes ? Kako se imenuje?

8. Ali poznate kakšne prireditve, ki jih društvo prireja ?

DA   NE

9. Če ste odgovorili z DA, katere? (obkroži pravi odgovor)

- a) Festival Lent
- b) Martinovanje v središču mesta Maribor
- c) Splavarski krst
- d) Pustno rajanje
- e) Festival Stare trte

Najlepša hvala za vaše sodelovanje !

INTERVJU

Jesenik Zlatko je predsednik Turističnega društva Maribor. Z splavarjenjem se ukvarja že kar lep čas svojega življenja, zato sva se odločili, da bi ga intervjuvali. G. Jesenik je bil takoj pripravljen pomagati, odgovoril je na naslednja vprašanja:

1. Kdo vas je seznanil s splavarstvom ?

S splavarstvom me je prvi seznanil g. Ivan Verboten, stari splavar, ki je plul še kot mladenič pred vojno po reki Dravi.

2. Kaj vas je pritegnilo?

Posebnost in zanimivost izdelave, kakor tudi plovba.

3. Koliko let se že z tem ukvarjate ?

25 let

4. Kakšno vlogo imate na samem splavu?

Vodja splava, organizator priprave, gradnje in vse kar je s tem povezano

5. Ali je v program vključeno veliko mladih?

Da. Med svojimi člani splavarji imamo največ mladih od vseh v Evropi

6. Ali so besede (splavarski slovar), ki so jih nekoč uporabljali na splavu še vedno v uporabi, ali so bolj ali manj pozabljene ?

Nekatere še uporabljamo, večine pa več ne.

7. Kako je danes z varnostjo na splavu?

Splav pregleda posebna firma, ki se s tem ukvarja. Ko ugotovi da je vse tako kot mora biti, dobi upravljalca splava, to je TD Maribor certifikat o varnem in pregledanem plovilu.

8. Ali TD MB sodeluje tudi z kakšnimi društvi drugih držav?

Da. Smo člani Mednarodne evropske splavarske zveze, Mariboru pa smo z našim delom pridobili naslov Timber raftsmen city, kar pomeni, da se bo mestna občina MB in mi še dalje trudili ohranjati tradicijo splavarjenja skozi razne prireditve, poimenovanja, ali postavitve razstav in spomenikov.

9. Ali ste splavarstvo izkusili v kateri drugi državi tudi sami?

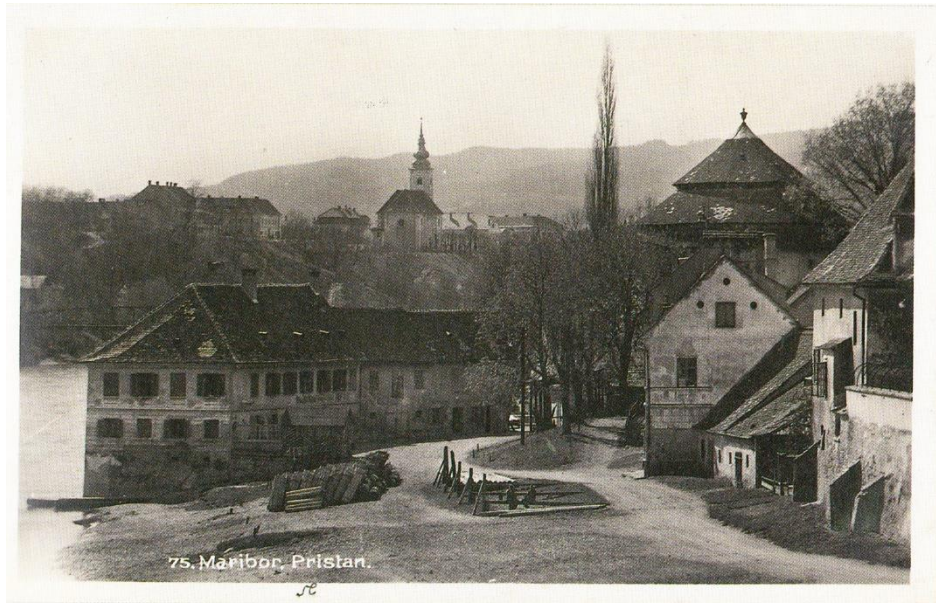
Da, v več državah. Je zelo zanimivo, saj vidimo kako so to počeli drugje.

10. Ali imate kakšne načrte/cilje v bližnji prihodnosti?

Da. Leta 2017 smo dobili kandidaturo evropskega srečanja splavarjev, kar bomo skušali speljati čim boljše in uspešno.

»mladi za napredek Maribora 2016«
»33. srečanje«

SLIKI

slika 19: pogled na Pristan z nekdanjimi dravskimi Benetkami 1929

vir: Pozdrav iz Maribora, Mesto na razglednicah v letih 1892 do 1945, Izdal: Pomurska založba in Umetniški kabinet Primož Premzl, d.o.o., 1992, str.41

Slika 20: pogled na pristajališče splavov ob starem dravskem mostu

vir: Pozdrav iz Maribora, Mesto na razglednicah v letih 1892 do 1945, Izdal: Pomurska založba in Umetniški kabinet Primož Premzl, d.o.o., 1992, str.42